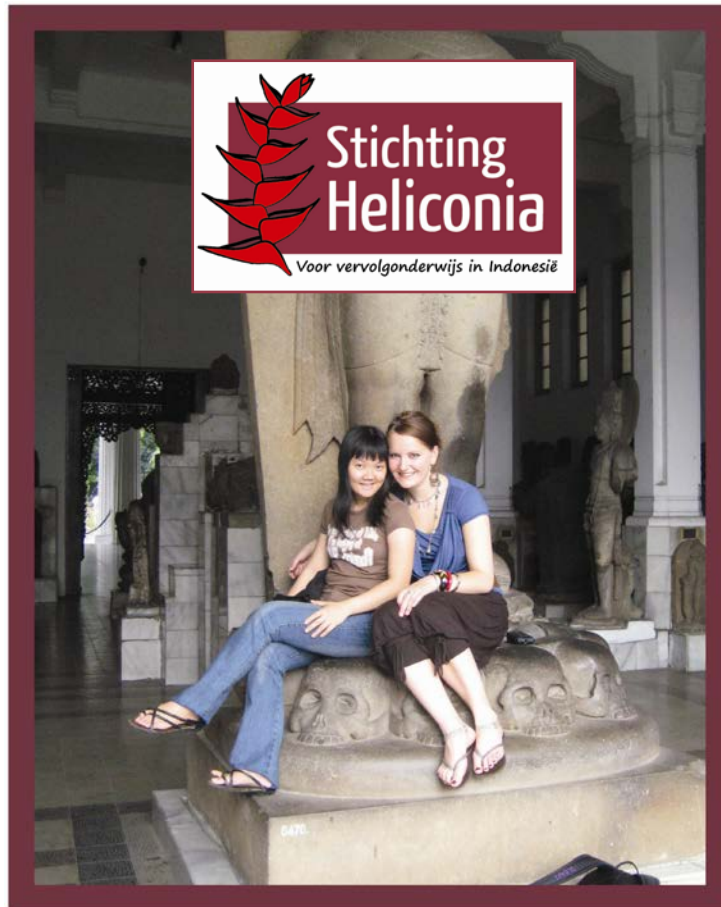

Universiteit van Amsterdam
Bachelorscriptie

Globalisering van betrokkenheid in de praktijk

Mili Bong en Carli Kooper in het Museum Nasional, Jakarta 2009

Algemeen heersende beelden omtrent Particuliere Initiatieven toegepast op Stichting Heliconia en het belang van een dergelijk PI

Carli Kooper
5741564
Algemene Cultuurwetenschappen

Docent: R.J. Valkhoff
Datum: 25 januari 2011
Woorden: 13.337

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Hoofdstuk 1: Kenmerken Particuliere Initiatieven	5
Inleiding	5
1.1. Particuliere Initiatieven vanuit de wetenschap	5
1.1.1. Kenmerken.....	6
1.1.2. Effectiviteit.....	6
1.1.3. Betrouwbaarheid.....	7
1.1.4. Draagvlak.....	8
1.2. Particuliere Initiatieven vanuit donateurs	8
1.2.1. Kenmerken.....	9
1.2.2. Effectiviteit.....	9
1.2.3. Betrouwbaarheid.....	9
1.2.4. Draagvlak.....	10
1.3. Particuliere Initiatieven vanuit de media	10
1.3.1. Kenmerken.....	10
1.3.2. Effectiviteit.....	11
1.3.3. Betrouwbaarheid.....	12
1.3.4. Draagvlak.....	12
Hoofdstuk 2: Stichting Heliconia: voor vervolgonderwijs in Indonesië	14
Inleiding	14
2.1. Kenmerken Stichting Heliconia	14
2.1.1. Kenmerken vanuit de wetenschap.....	15
2.1.2. Kenmerken vanuit donateurs.....	16
2.1.3. Kenmerken vanuit de wetenschap.....	16
2.2. Effectiviteit Stichting Heliconia	18
2.2.1 Effectiviteit vanuit de wetenschap.....	18
2.2.2. Effectiviteit vanuit donateurs.....	21
2.2.3. Effectiviteit vanuit de media.....	21
2.3. Betrouwbaarheid Stichting Heliconia	22
2.3.1. Betrouwbaarheid vanuit de wetenschap.....	22
2.3.2. Betrouwbaarheid vanuit donateurs.....	23
2.3.3. Betrouwbaarheid vanuit de media.....	23
2.4. Draagvlak Stichting Heliconia	24
2.4.1. Draagvlak vanuit de wetenschap.....	24
2.4.2. Draagvlak vanuit donateurs.....	24
2.4.3. Draagvlak vanuit de media.....	25
Hoofdstuk 3: Globalisering van betrokkenheid: belang van het Particuliere Initiatief	26
Conclusie	28
Bibliografie	32

Inleiding

Deze scriptie richt zich op een nieuw fenomeen binnen de ontwikkelingssamenwerking: het Particuliere Initiatief. Particuliere Initiatieven (PI's) zijn een verzamelnaam voor burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor armoedebestrijding in ontwikkelingslanden, door bijvoorbeeld het opzetten van een kleine stichting of project (Kooper 2011). Tegenwoordig reizen steeds meer mensen naar plekken ver van Nederland vandaan, en komen daarbij in aanraking met cultuurverschillen, armoede en ongelijkheid. Hoewel de media thuis hier ook dagelijks over berichten, is een werkelijke ontmoeting met armoede en ongelijkheid een andere belevenis. Deze zet tegenwoordig steeds meer mensen aan tot het oprichten van een PI, om op eigen wijze iets te kunnen betekenen voor de mensen die zij ontmoet hebben op de verre reis.

Bovenstaande situatie is ook mij overkomen. In 2007 reisde ik in Indonesië en ontmoette ik een meisje van mijn eigen leeftijd, Mili Bong. Zij woonde in het Dorkas weeshuis in Jakarta, waar ik vrijwilligerswerk deed. Toen ik weer in Nederland was onderhielden we contact. Samen besloten we Stichting Heliconia op te richten, een PI die vervolgopleidingen financiert voor kansarme jongeren in Indonesië. Met een 'Heliconia Scholarship' krijgen jongeren uit weeshuizen de mogelijkheid om verder te studeren aan een universiteit, iets wat normaliter alleen is weggelegd voor de hogere middenklasse en de elite. Een diploma opent deuren en biedt kansen op een goede baan en een zekere toekomst.

Stichting Heliconia is slechts één van de ongeveer 6.400 PI's in Nederland (Kinsbergen 2009). Hun aantal is de afgelopen jaren enorm toegenomen en groeit met de dag. Vooral de afgelopen vijf jaar is het aantal PI's dat zich richt op ontwikkelingssamenwerking enorm gestegen. Typisch voor PI's is dat ze klein zijn, voornamelijk werkzaam zijn op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, gender en watervoorziening, en in Nederland bestuurd worden door vrijwilligers (Bouzoubaa 2010:12, Kooper 2011). Ook Stichting Heliconia valt binnen dit plaatje. De stichting richt zich op onderwijs en wordt gedragen door vrijwilligers. Net als een derde van alle andere PI's is Stichting Heliconia opgericht naar aanleiding van een verre reis (Kinsbergen 2010:22,25).

Interessant aan de Particuliere Initiatieven is dat burgers zich nooit eerder op een dergelijke manier hebben ingezet voor minderbedeelden in ontwikkelingslanden. 'Amateurs' op het gebied van ontwikkelingssamenwerking steken de handen uit de mouwen en gaan zelfstandig aan de slag. Zoals ik eerder schreef in een essay over PI's, staan deze jonge organisaties door hun persoonlijke karakter in scherp contrast met grote professionele hulporganisaties als Oxfam Novib en Unicef, die, ondanks hun professionele status, te kampen hebben met negatieve imagovorming door het idee van 'de strijkstok' en het falen van ontwikkelingssamenwerking in het algemeen. De PI's lijken precies het tegenovergestelde te representeren: ze zijn kleinschalig, overzichtelijk, direct en persoonlijk. Hun gebrek aan professionaliteit, soms naïef idealisme en vaak gebrekkige langetermijnplanning doen alleen weer af aan hun geloofwaardigheid. Het aantal PI's stijgt echter gestaag en deze sector wordt dan ook steeds serieuzer genomen binnen de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking (Kooper 2011).

Deze scriptie heeft een tweeledig doel. Ten eerste wil ik een overzicht geven van wat het nieuwe fenomeen PI binnen de ontwikkelingssamenwerking precies inhoudt. Hierbij zal ik ingaan op de

specifieke kenmerken van **PI's** en de **ideeën** die op dit moment heersen rondom deze organisaties. Als oprichter en voorzitter van Stichting Heliconia wil ik aan de hand van bovenstaande graag onderzoeken in hoeverre het algemene beeld en de opinies omtrent PI's van toepassing zouden kunnen zijn op Stichting Heliconia. Deze **vergelijking** is het **eerste doel** van deze scriptie en biedt Stichting Heliconia de mogelijkheid tot zelfreflectie en verbetering. Het **tweede doel** van deze scriptie is te besluiten met een **persoonlijk betoog** over het **belang** van Particuliere Initiatieven als Stichting Heliconia voor de ontwikkelingssamenwerking. Samengevat kan de onderzoeksvraag van deze scriptie worden verwoord als:

In hoeverre zijn algemeen heersende beelden omtrent Particuliere Initiatieven van toepassing op Stichting Heliconia en waarom is een dergelijk Particulier Initiatief van belang voor ontwikkelingssamenwerking?

Voor het maken van de vergelijking tussen de algemeen heersende beelden en de praktijk van Stichting Heliconia zal ik veel gebruik maken van een essay dat ik eerder schreef over Particuliere Initiatieven: 'Globalisering van betrokkenheid: kenschets en betekenis van het Particuliere Initiatief' (Kooper 2011). In dit essay heb ik reeds uitgebreide beschrijvingen gemaakt van de kenmerken van het PI en verklaringen gezocht in literatuur naar de oorzaak van de recente opmars. Ik zal dan ook voortborduren op dit eerdere onderzoek. **Hoofdstuk 1** zal zich wijden aan de kenmerken van PI's en de ideeën over deze jonge organisaties. **Hoofdstuk 2** zal omschrijven in hoeverre deze algemene kenmerken van toepassing zijn op Stichting Heliconia. In **Hoofdstuk 3** zal ik tot slot betogen waarom ik Particuliere Initiatieven als Stichting Heliconia van belang acht voor de ontwikkelingssamenwerking.

Hoofdstuk 1

Kenmerken Particuliere Initiatieven

Inleiding

In mijn eerdere essay 'Globalisering van betrokkenheid: Kenschets en betekenis van het Particuliere Initiatief' (2011) heb ik uitgebreid onderzoek gedaan naar Particuliere Initiatieven. Daarbij ging ik in op de kenmerken van deze organisaties, zoals deze beschreven zijn in **wetenschappelijke** rapporten. Vervolgens ging ik in op de manier waarop PI's beoordeeld worden vanuit twee andere invalshoeken: **donateurs** en de **media**. Zowel bij het analyseren van de wetenschappelijke rapporten als de andere twee invalshoeken spitste ik mij hierbij toe op vier thema's: **kenmerken**, **effectiviteit**, **betrouwbaarheid** en **draagvlak**. Met *kenmerken* doel ik hierbij op de meest voorkomende eigenschappen van PI's op het gebied van onder andere doelstellingen en organisatiestructuur. Met *effectiviteit* doel ik op de mate waarin de werkzaamheden van PI's ook daadwerkelijk bijdragen aan het verwezenlijken van hun doelstellingen. Met *betrouwbaarheid* doel ik op de mate waarin het PI het vertrouwen uitstraalt dat gedoneerde gelden ook daadwerkelijk besteed worden aan de uitvoering van projecten. Met *draagvlak* doel ik op de mate waarin de activiteiten van het PI bijdragen aan het vergroten van bewustzijn onder de Nederlandse bevolking over het thema ontwikkelingssamenwerking en in hoeverre de PI's sympathie weten op te wekken voor de kwestie. Ik heb voor deze vier thema's gekozen omdat deze de meest relevante pijlers lijken voor het beoordelen van PI's. *Kenmerken* biedt een duidelijk overzicht, *effectiviteit* is belangrijk voor het debat omtrent nut en noodzaak van ontwikkelingssamenwerking, *betrouwbaarheid* is voornamelijk van belang voor donateurs en het vergroten van *draagvlak* wordt door grote professionele organisaties tegenwoordig als voorwaarde gesteld wanneer PI's bij hen subsidies aanvragen. Tevens is *draagvlak* interessant omdat het direct samenhangt met hetgeen waarop PI's gebaseerd zijn: betrokken burgers.

In dit onderzoek zal ik bovengenoemde thema's wederom toepassen. Vrijwel alle alinea's uit mijn eerdere onderzoek zal ik hierbij direct overnemen. Deze geven een duidelijke kenschets van PI's en de manier waarop zij beoordeeld worden vanuit donateurs en de media.

1.1. Particuliere Initiatieven vanuit de wetenschap

Gezien de recente opmars van het PI zijn er nog relatief weinig wetenschappelijke onderzoeksrapporten verschenen over het onderwerp. Het eerste grote onderzoek, *Particuliere initiatieven op het gebied van ontwikkelingssamenwerking*, vond in 2005 plaats, onder begeleiding van Lau Schulpen, verbonden aan het Centre for International Development Issues Nijmegen (CIDIN). Vijf jaar later volgde een tweede grootschalig onderzoek, *De anatomie van het PI: Resultaten van vijf jaar onderzoek naar Particuliere Initiatieven op het terrein van ontwikkelingssamenwerking*, weer onder leiding van Schulpen en Sara Kinsbergen, ook verbonden aan het CIDIN. Aangezien Schulpen en Kinsbergen als experts gezien kunnen worden op het gebied van PI's zal ik voornamelijk gebruik maken van deze twee rapporten voor het omschrijven van de kenmerken, effectiviteit, betrouwbaarheid en draagvlak van PI's vanuit de wetenschap.

1.1.1. Kenmerken

Zoals eerder beschreven zijn PI's een relatief jong verschijnsel. Uit de wetenschappelijke onderzoeksrapporten is gebleken dat wel 50% van de huidige organisaties werd opgericht na 2000. Vanaf de jaren zeventig begon het aantal PI's te stijgen met een piek in 2000 en 2006. Een reis naar een ontwikkelingsland is voor een derde van de organisaties de aanleiding voor het oprichten van een PI. Opvallend is dat het aantal Nederlanders dat een verre reis maakt jaarlijks toeneemt. Er mag geconcludeerd worden dat dit is terug te zien in het groeiende aantal PI's (Kinsbergen 2010:22,25). Mensen worden tijdens hun reis direct geconfronteerd met armoede en willen bij thuiskomst graag zelf iets ondernemen. Wanneer zij naar een grote ontwikkelingsorganisatie stappen krijgen zij vaak geen gehoor, omdat deze geen vrijwilligersprogramma's aanbieden en niet specifiek de doelgroep of mensen ondersteunen voor wie de initiatiefnemers iets willen betekenen (Bouzoubaa 2005:20,26). Men stapt vervolgens naar de Kamer van Koophandel en richt in 97% van de gevallen zelf een stichting op. In 40% van de gevallen zijn vijf of minder mensen actief, in 30% van de gevallen zes tot tien mensen. De gemiddelde leeftijd van de leden is 54 jaar en gemiddeld 94% is actief op vrijwillige basis (Kinsbergen 2010:26,27).

Ruim drie vierde van de PI's is actief in één land, voornamelijk in Sub-Sahara Afrika (34%), gevolgd door Azië, Oost-Europa en Latijns-Amerika (Kinsbergen 2010:29). Daar werkt ruim 90% van de PI's samen met één of meerdere lokale partnerorganisaties en men is voornamelijk gericht op structurele ondersteuning voor projecten op het gebied van onderwijs (75,4%) en gezondheidszorg (52,9%). Deze thema's komen redelijk overeen met de thema's die het Ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking prioriteit heeft gegeven (Kinsbergen 2010:30,16, Bouzoubaa 2005:14). De PI's geven de voorkeur aan directe armoedebestrijding als interventiestrategie en investeren voornamelijk in 'hardware': er wordt gebouwd, gerenoveerd en er worden materialen aangekocht (Kinsbergen 2009). Dit wordt bekostigd door donaties van particulieren en bedrijven in Nederland. Bijna 37% zegt tevens donaties te ontvangen uit de ontwikkelingslanden waar het project wordt opgezet en van de lokale overheid. Het gemiddelde jaarbudget voor PI's in 2007 kwam neer op €50.246. (Kinsbergen 2010:28).

1.1.2. Effectiviteit

In de wetenschappelijke onderzoeksrapporten wordt gesteld dat professionele en grote ontwikkelingsorganisaties de PI's lang niet altijd serieus nemen. Er bestaat de angst dat PI's een achterhaalde visie hebben ten aanzien van ontwikkeling en ontwikkelingssamenwerking. Zij worden 'amateurs' genoemd, 'hobbyisten' en 'doe-het-zelvers'. Interessant is dat de PI's zelf wel een betrekkelijk positief beeld hebben van de effectiviteit van hun projecten. Bijna twee derde denkt dat kleinschalige projecten een bijdrage kunnen leveren aan armoedebestrijding, ondanks bijvoorbeeld slecht overheidsbestuur op macroniveau. 'Alle beetjes helpen' stelt 66,8% (Bouzoubaa 2005:7,20,55). Uit het onderzoek van Schulpen blijkt dat PI's ook wel degelijk in staat blijken snel resultaten te boeken. De oprichters zouden na hun reis verkeren in een 'hulproes', die zich uit in een hoog werktempo en de wens zo snel mogelijk verandering te brengen. Hierdoor is er vaak sprake van een efficiënte opstartfase, waarin logistieke of financiële problemen gemakkelijk het hoofd geboden

worden. De *output* is daardoor goed, de geplande school of waterput wordt binnen korte tijd gebouwd. Echter, door de wens zo snel mogelijk tot resultaten te komen worden cruciale stappen overgeslagen. Het ontbreekt vaak aan een gedegen contextanalyse, zodat niet duidelijk is welke organisaties in de regio actief zijn op hetzelfde gebied. Hierdoor bestaat het risico van duplicaatprojecten. Ook ontbreekt vaak een behoefteanalyse. De lokale bevolking wordt te weinig gehoord, en op basis van eigen observaties of slechts het verhaal van de lokale partner wordt vaak besloten wie de behoeftigen zijn, wat nodig is en hoe dat gebracht kan worden. Hierdoor zijn projecten soms onvoldoende ingebed in de lokale context, en is er eerder sprake van symptoombestrijding in plaats van dat structurele oorzaken aangepakt worden. Er is samengevat teveel focus op uitvoering en resultaat, en te weinig op het proces (Kinsbergen 2010:33-36).

Naast bovengenoemde valkuilen blijkt dat er vaak sprake is van een té vriendschappelijke relatie tussen de organisatie in Nederland en de lokale samenwerkingspartner, waardoor men moeite heeft om elkaars werk kritisch te beoordelen. Er is vaak te weinig inzicht in het werk, de belangen en financiën van de ander. Daarnaast is het een constant balanceren tussen enerzijds vertrouwen en uit handen geven, en anderzijds wantrouwen en controleren (Kinsbergen 2010:34,35).

Tevens blijkt de duurzaamheid van de projecten een kritiek punt. Zoals eerder gezegd is de *output* hoog: de school is gebouwd, en ook met de *outcome* zit het wel goed: kinderen kunnen naar school. De vraag wie bijvoorbeeld het gebouw gaat onderhouden en wie het schoolgeld van de kinderen over een aantal jaar betaalt blijft daarentegen vaak onbesproken, waardoor de duurzaamheid van de projecten in het geding kan komen. Niet zelden groeit de draaglast van de projecten de draagkracht van het PI en de samenwerkingspartner boven het hoofd, of blijkt de achterban in Nederland niet jarenlang financiële bijdrages te willen leveren. Daarnaast ontbreekt het de PI's vaak aan uitgebreide projectevaluatie. Er wordt alleen bericht wat goed ging, hoeveel scholen er bijvoorbeeld gebouwd zijn. Wat moeilijker ging of onmogelijk bleek wordt niet vermeld. Ook ontbreekt een diepere analyse van de effectiviteit van de uitgevoerde activiteiten. Tot slot lijken PI's niet graag te investeren in zaken die niet direct de leefomstandigheden van hun doelgroep verbeteren, als workshops en trainingen in Nederland. Terwijl investeringen in de organisatie zelf en de partnerorganisatie juist kunnen zorgen voor een betere samenwerking, duurzaamheid en efficiëntie (Bouzoubaa 2005:8 en Kinsbergen 2010:33-37).

1.1.3. Betrouwbaarheid

Uit de wetenschappelijke rapporten blijkt dat gemiddeld genomen de PI's 85% van hun budget besteden in de ontwikkelingslanden waar ze actief zijn. 26% van de PI's besteedt hun volledige budget in de ontwikkelingslanden. Geld in Nederland wordt veelal uitgegeven aan overheadkosten, als reiskosten en administratiekosten. Fondsenwerving staat op de tweede plaats, gevolgd door het uitbetalen van salaris aan Nederlandse medewerkers. 37% financiert ook salariskosten van medewerkers in de ontvangende landen, en 38% betaalt ook trainingen van lokale medewerkers (Kinsbergen 2010:33). Bij organisaties waar betaalde werknemers in dienst zijn geeft 84% aan daarnaast gebruik te maken van vrijwilligers (Bouzoubaa 2005:13). Hierdoor blijven salariskosten beperkt en kan meer geld besteed worden in de ontvangende landen.

1.1.4. Draagvlak

In de wetenschappelijke rapporten wordt draagvlak aangeduid als 'een op kennis gebaseerde positieve houding en/of positief gedrag ten aanzien van een bepaald onderwerp' (Bouzoubaa 2005:42), in dit geval ontwikkelingssamenwerking. Gedrag hierbij kan zijn: het inzetten van tijd en actief meehelpen in een organisatie, het consumeren van bijvoorbeeld Fair Trade producten, en het geven van goederen en geld aan ontwikkelingsorganisaties. Het creëren van draagvlak en bewustwording in het Westen van armoede elders wordt zowel door de PI's zelf als vanuit de overheid gezien als onontbeerlijk bij armoedebestrijding (Bouzoubaa 2005:47). Van de PI's zegt 88% belang te hechten aan het vergroten van draagvlak. Men wil laten zien dat er meer is dan alleen Nederland. Vanwege hun kleinschaligheid gaan de PI's er ook van uit dat hun boodschap beter beklift bij de achterban, dan bijvoorbeeld een grootscheepse mediacampagne van traditionele ontwikkelingsorganisaties. De PI's zien zichzelf niet als hoofdverantwoordelijken voor het vergroten van draagvlak. Dit is terug te zien bij hun activiteiten: hoewel deze wel degelijk informeel zijn, zijn zij in eerste instantie bedoeld om inkomsten te genereren. De PI's willen graag dat mensen zich solidair gaan voelen met armeren, maar geven zelf liever geld uit aan het ondersteunen van hun doelgroep. Hoewel zij veel waarde hechten aan lobby, beleidsbeïnvloeding en maatschappijopbouw is dit niet terug te zien in hun daadwerkelijke investeringen (Kinsbergen 2010:32,38-40). Uit de wetenschappelijke rapporten blijkt tevens dat het bereik van de activiteiten vaak beperkt blijft tot de contacten die al bestaan binnen het netwerk van de organisatie. Er is dus vaak sprake van 'preken voor eigen parochie'. Wel blijkt dat het percentage bezoekers dat naar aanleiding van het bijwonen van een activiteit van plan is zijn gedrag te veranderen telkens tussen de 20 en 30% ligt. De activiteit heeft zo een 'herinneringsfunctie'. Hoewel het PI dus niet zeer succesvol is bij het bereiken van nieuwe mensen zijn hun activiteiten wel draagvlakversterkend: de mensen die komen doen nieuwe kennis op en worden gestimuleerd tot handelen over te gaan (Bouzoubaa 2005:52-54).

1.2. Particuliere Initiatieven vanuit donateurs

Gezien het feit dat Particuliere Initiatieven pas net zijn opgekomen is er ook nog weinig bekend over de mensen die doneren aan PI's. Het meest relevante onderzoek werd uitgevoerd in 2006 door Delphi Fondsen- en ledenwerving, onder leiding van Ramses Man en Mark van Hemert. Het onderzoek *Motivatie voor geefgedrag: kleinschalige particuliere initiatieven in de goede doelen branche* werd uitgevoerd in opdracht van de Donateursvereniging en medegefinancierd door de Nationale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (NCDO).

In deze paragraaf zal ik beschrijven welke standpunten donateurs innemen met betrekking tot PI's. Ik zal hierbij voornamelijk gebruik maken van bovengenoemd onderzoek. Eerst zal ik de visie van de donateurs weergeven op de kenmerken van PI's, waarna ik zal omschrijven hoe er aangekeken wordt tegen de effectiviteit, betrouwbaarheid en het draagvlak van PI's.

1.2.1. Kenmerken

Uit twee onderzoeken van maandblad *Onze Wereld* (2007, 2008) blijkt dat 37% van de respondenten PI's ziet als de meest aangewezen actor om ontwikkelingshulp te bieden (Kinsbergen 2009). Het is dan ook niet verwonderlijk dat giften en donaties van individuen de belangrijkste bron van inkomsten zijn voor PI's (Bouzoubaa 2005:13).

Uit het onderzoek van Man en Hemert blijkt dat donateurs van PI's vaak niet bewust op zoek zijn gegaan naar een kleine hulporganisatie. Vaak is de reden om te geven aan een PI gebaseerd op een persoonlijke band met een oprichter of donateur van de organisatie. Daarnaast staan de meeste donateurs positief tegenover de doelstellingen van het PI. De meeste donateurs van PI's geven ook aan grote landelijke ontwikkelingsorganisaties, en in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt, is het doneren aan een PI dus geen protestactie tegen deze grote organisaties. De donateurs van PI's zien het initiatief doorgaans als 'klein', 'persoonlijk' en 'betrouwbaar'. Op de website van het PI zijn namelijk vaak foto's van de medewerkers te zien, en er is duidelijke uitleg te vinden over de precieze werkzaamheden, waardoor het project aanvoelt als 'dichtbij'. Opvallend is dat donateurs doorgaans slecht kunnen inschatten hoe groot een organisatie precies is. Ze baseren hun oordeel veelal op basis van een gevoel dat ze krijgen naar aanleiding van communicatie met het PI (Man 2006:19,20,27).

1.2.2. Effectiviteit

Donateurs van PI's geven aan dat zij de organisaties beschouwen als effectief bij het verwezenlijken van hun doelstellingen. De meeste PI's gebruiken hun website om nieuwe projecten aan te kondigen en de voortgang daarvan te rapporteren, wat een gevoel van vertrouwen bewerkstelligt. Hoewel sommige donateurs aangeven dat zij ervan uitgaan dat grote ontwikkelingsorganisaties professioneler zijn bij het besteden van geld, vertrouwen zij dat beide goed werk verrichten. Interessant hierbij is dat Schulpen in zijn rapport juist aangeeft dat PI's tekortschieten bij het evalueren van hun projecten en het afleggen van verantwoordelijkheid. Hij doelt daarbij vooral op een diepere analyse van de effectiviteit van de door het PI uitgevoerde projecten (Bouzoubaa 2005:8). Donateurs lijken dit niet zo te ervaren, en hebben juist het idee dat zij alle informatie met betrekking tot voortgang en financiën direct kunnen opzoeken (Man 2006:20,24).

1.2.3. Betrouwbaarheid

De PI's beweren veelal zelf beter aan de eis van transparantie te voldoen dan reguliere ontwikkelingsorganisaties. Zij hebben openheid hoog in het vaandel staan en proberen zoveel mogelijk te werken met vrijwilligers. Daarnaast proberen zij promotiematerialen en dergelijke zoveel mogelijk gratis te laten produceren (Bouzoubaa 2005:21).

Het lijkt alsof donateurs de visie van de PI's delen. Zij geloven dat bij PI's vaak 100% van hun donatie ook daadwerkelijk besteed wordt aan het ondersteunen van de doelgroep. Bij reguliere ontwikkelingsorganisaties denkt men dat dit 75% is. Veel donateurs van PI's zijn op een of andere manier verbonden met de initiatiefnemers van de organisatie en hebben daardoor sowieso vertrouwen dat het geld goed terecht komt. De vaak uitgebreide websites waarop PI's vorderingen bijhouden en financiële stukken publiceren dragen bij aan dit gevoel van betrouwbaarheid. Interessant hierbij is dat

blijkt dat de meeste donateurs deze informatie niet bekijken en de organisatie dus niet daadwerkelijk controleren. Het gevoel dat die mogelijkheid wel bestaat schept voldoende vertrouwen. Daarnaast worden de meeste PI's gedragen door vrijwilligers waardoor men het idee heeft dat er weinig aan de 'strijkstok' blijft hangen. Tot slot is er tot op heden in het nieuws of de krant vrijwel geen berichtgeving over PI's verschenen. Salarisschandalen bij reguliere ontwikkelingsorganisaties zijn wel breed uitgemeten in het nieuws. Omdat er nog geen negatieve berichten over PI's zijn verschenen lijken deze in de ogen van donateurs wat financiën betreft een stuk betrouwbaarder dan de grote ontwikkelingsorganisaties (Man 2006:20,22,24,25,28).

1.2.4. Draagvlak

Omdat het niet relevant is te onderzoeken in hoeverre donateurs denken dat PI's in staat zijn draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking te vergroten, wordt in deze paragraaf gekeken in hoeverre de donateurs een positief gevoel van verbondenheid krijgen bij het PI dat zij ondersteunen.

Uit onderzoek blijkt dat ontwikkelingsorganisaties tegenwoordig minder vaste donateurs aan zich weten te binden. Mensen geven steeds vaker eenmalig aan een doel dat hen op dat moment aanspreekt. Het is duidelijk dat marketing steeds belangrijker wordt bij het werven van donateurs (Berg-Nap 2009). PI's lossen dit op door zoveel mogelijk direct te communiceren met hun achterban, via nieuwsbrieven, e-mailniewsbrieven, kwartaalbladen en websites. Vaak is het ook mogelijk een bestuurslid persoonlijk te bereiken via de telefoon, waardoor het op elk moment mogelijk is informatie te krijgen over voortgang of financiën van de projecten. Het persoonlijke contact wordt als positief ervaren door de donateurs, en door de actieve en directe communicatie is er bij donateurs van PI's een grotere betrokkenheid te constateren dan bij donateurs van reguliere ontwikkelingsorganisaties. Omdat de donateur van het PI direct kan zien waar het geld heen gaat komt het project echt tot 'leven' en is er sprake van een groter geefplezier dan bij reguliere ontwikkelingsorganisaties (Man 2006:24-26,28,29)

1.3. Particuliere Initiatieven vanuit de media

Vanuit de media is er al meer verschenen over het fenomeen Particuliere Initiatieven dan vanuit de wetenschap of donateurs. Zoals eerder gezegd wordt er in kranten of op het nieuws weinig gesproken over PI's. Op het Internet houden verscheidene mensen blogs bij of publiceren hun artikelen over PI's op websites aangaande ontwikkelingssamenwerking, als www.partin.nl en www.wereldburgers.tv.

Aan de hand van verscheidene artikelen afkomstig van onder andere bovenstaande websites zal ik in deze alinea beschrijven welke standpunten er vanuit de media ingenomen worden met betrekking tot kenmerken, effectiviteit, betrouwbaarheid en draagvlak van PI's.

1.3.1. Kenmerken

Volgens blogger Annemarie van den Berg-Nap kunnen PI's gezien worden als vorm van 'hippe hulp', te vergelijken met trends als duurzaamheid, milieu en rechtvaardigheid. De huidige samenleving zou gericht zijn op ervaring en emotie, iets waar de PI's op inspelen. Volgens Gerard Schuil,

programmacoördinator van *Impulsis*, een organisatie die particuliere initiatieven ondersteunt en adviseert, komen hulpbehoevenden door het PI echt dichtbij, waardoor ontwikkelingssamenwerking gepersonaliseerd raakt. Een fenomeen waar menig professionele ‘ontwikkelingsplanner’ van zou gruwen, omdat emotie professionaliteit en planning in de weg zou kunnen staan. Volgens Schuil kan dat niet zomaar in de schoenen van het PI geschoven worden. Volgens hem miskent dat de maatschappelijke trend. Ruim een derde van de Nederlanders zou namelijk een voorkeur hebben voor kleinschalige ontwikkelingssamenwerking. Ook volgens blogger Wouter Rijnveld zou de houding van ‘ontwikkelingsplanners’ tegenover het groeiende PI niet zo ongemakkelijk hoeven zijn. Hij stelt dat men de schijnbare tegenstelling tussen ‘professioneel’ en slechts ‘gepassioneerd’ los moet laten. Volgens Rijnveld kunnen professionele ontwikkelingswerkers wel degelijk gepassioneerd zijn en kunnen PI’s naast hun enthousiasme ook net zo goed professioneel werken.

Schuil stelt daarnaast dat er duidelijke lessen te leren zijn van PI’s die al langere tijd werkzaam zijn: zij tonen dat er een verschil bestaat tussen professionaliseren en bureaucratiseren. Het PI kan op professionele wijze werkzaam zijn en toch persoonlijk blijven en haar donateurs direct te woord staan. Het PI handelt volgens Schuil uit solidariteit en haar boodschap is daarbij authentiek. Wel is het volgens Schuil nog niet goed mogelijk generaliserende uitspraken te doen over PI’s, aangezien er te veel variatie is in ambitie, kwaliteit en omvang.

1.3.2. Effectiviteit

Veel bloggers baseren hun mening over de effectiviteit van PI’s op het onderzoek van Bouzoubaa uit 2005. Naast het herhalen van de punten van Bouzoubaa wordt het oordeel over de effectiviteit van PI’s aangevuld met eigen, veelal positief, commentaar. Zo stelt Berg-Nap dat de samenwerking tussen PI’s en reguliere ontwikkelingsorganisaties steeds beter is geworden afgelopen jaren. Het PI is daarbij sterk bij het inbrengen van particulier geld en beschikt vaak over specifieke *know-how* met betrekking tot bepaalde projecten. De gevestigde hulporganisaties zijn weer beter bij het inkaderen van projecten in bredere armoedebestrijding programma’s, waardoor bij samenwerking een goed resultaat geboekt kan worden. Ook Schuil geeft aan dat de samenwerking tussen het PI en de gevestigde ontwikkelingsorganisaties aanzienlijk verbetert de laatste tijd. Hij stelt dat juist het PI de afgelopen jaren veel geleerd heeft en zich zelfs ontpopt heeft tot ‘meest leergierige deel van de Nederlandse hulpgemeente’ (Schuil 2010). Interessant is dat Bouzoubaa concludeert dat PI’s weinig tijd en geld besteden aan het ontwikkelen en innoveren van de eigen organisatie in Nederland en dat het hen schort aan ‘lerend vermogen’, iets wat Schuil dus tegenspreekt.

Ook Annie Manders, secretaris bij Partin, de brancheorganisatie en belangenbehartiger voor Particuliere Initiatieven, is van mening dat PI’s een constante bijdrage leveren aan de verbetering van leefomstandigheden van miljoenen mensen wereldwijd. Niet iedereen is zo positief. Marc Broere, hoofdredacteur van *ViceVersa: vakblad over ontwikkelingssamenwerking*, stelt dat voorkomen moet worden dat ‘Afrika een speeltuin wordt van onverantwoord hobbyisme’ (Broere 2011). Hij is van mening dat er een gedragscode moet komen, en dan niet alleen voor PI’s maar ook voor reguliere ontwikkelingsorganisaties, zodat voorkomen wordt dat projecten falen, iets wat nadelige effecten kan hebben voor de lokale bevolking.

Interessant is dat niet iedereen zijn oordeel over de effectiviteit van PI's wil baseren op de onderzoeksresultaten van Bouzoubaa. Rijnveld stelt dat het effect en resultaten op de langere termijn geheel buiten beschouwing worden gelaten. Het onderzoek is namelijk gebaseerd op een eenmalige peiling, zonder gegevens van enkele jaren eerder of later daarin mee te nemen. Ook vindt Rijnveld dat de effectiviteit van de projecten nogal mager ingevuld is. Er wordt bijvoorbeeld niet toegelicht hoe een succesindicator als 'verbeterde levensomstandigheden' gemeten wordt, door wie en wat er eigenlijk precies onder verstaan wordt. Gert-Jan Vuyk, marketeer bij onder andere Heineken en Coca Cola stelt zelfs dat het onderzoek van Bouzoubaa 'flinterdun' is (Schneppen 2009). Zo zijn volgens hem de gegevens onvoldoende geanalyseerd en zijn té vergaande conclusies getrokken uit het onderzoeksmateriaal. Er worden allerlei cijfers en gegevens genoemd, maar er worden geen verbanden getrokken tussen bijvoorbeeld ervaring en het wel of niet ontvangen van subsidiegelden, die wel degelijk invloed zouden kunnen hebben op de effectiviteit van de projecten. Daarnaast bestaat volgens Vuyk onduidelijkheid over de financiering rondom het onderzoek. CIDIN en de Radboud Universiteit van Nijmegen hebben hun naam verbonden aan het onderzoeksrapport, en het is zeker dat reguliere ontwikkelingsorganisaties geld investeren in het CIDIN, waardoor het onderzoek niet gegarandeerd onpartijdig is.

1.3.3. Betrouwbaarheid

Interessant is dat er vanuit de media heel weinig gezegd wordt over de betrouwbaarheid van PI's. Men heeft het meer over de effectiviteit of betekenis van het PI, maar rept niet over het vraagstuk of financiën ook daadwerkelijk besteed worden aan de doelgroep waarvoor het bestemd is. Berg-Nap beschrijft hoe reguliere ontwikkelingsorganisaties steeds vaker 'populariseren', door het inhuren van Bekende Nederlanders voor wervingscampagnes. Dit kost veel geld, en het zijn juist die overheadkosten die steeds kritischer bekeken worden door donateurs. De PI's spelen daarop in door te benadrukken dat zij geen dure kantoren beheren, dikbetaalde directeurs in dienst hebben of folders in kleur laten drukken, waardoor zij steeds meer donateurs aan zich weten te binden (Berg-Nap 2009).

Tot slot geeft Broere met betrekking tot betrouwbaarheid aan dat de gedragscode voor ontwikkelingsorganisaties ook moet betekenen dat zij betere verantwoording afleggen over financiën. Dit zal volgens hem bijdragen aan een leerproces, zodat zowel reguliere ontwikkelingsorganisaties als PI's kunnen leren van hun fouten.

1.3.4. Draagvlak

In 1991 prees toenmalig minister van Ontwikkelingssamenwerking Jan Pronk de opkomende particuliere ontwikkelingsorganisaties om hun samenwerking met maatschappelijke organisaties in ontwikkelingslanden. Het programma Kleinschalige Plaatselijke Activiteiten (KPA) werd in het leven geroepen (Bouzoubaa 2005:5). Hier konden PI's een aanvraag voor subsidie doen. Door bezuinigingen van het kabinet is dit weer stopgezet. Wel kan er nog een aanvraag ingediend worden bij loketten van reguliere ontwikkelingsorganisaties, als Cordaid en Wilde Ganzen. Ook wordt er binnenkort een nieuw loket van de overheid geopend. Nieuw daarbij is dat het PI nu moet bijdragen

aan draagvlakvergroting om in aanmerking te komen voor subsidie. En dat niet alleen. Er wordt ook verwacht dat de organisaties gedragsverandering bewerkstelligen, ofwel mensen aanzet tot handelen, als doneren of zelf een actie opzetten. Ook moeten er verbanden gelegd worden tussen het armoedevraagstuk en hoe dit beïnvloed wordt door keuzes gemaakt in het Westen. Journaliste en onderzoeker Mirjam Vossen geeft aan dit een zorgelijke zaak te vinden. PI's zouden voor alles ontwikkelingsorganisaties moeten zijn met als hoofddoel armoedebestrijding, en geen draagvlakversterkers. Bovendien zijn PI's op zichzelf al een uiting van een groeiend draagvlak, omdat zij opgezet zijn en gedragen worden door burgers. PI's beschikken niet over de kennis en ervaring om aan de eisen van de minister te voldoen en moeten volgens Vossen blijven wat ze voornamelijk zijn, 'betrokken, bevlogen en bedreven armoedebestrijders' (Vossen).

Ook Broere stelt dat het creëren van draagvlak nooit ten koste mag gaan van de kwaliteit van hulp. Hij haalt situaties aan waarbij sympathie opwekken bij de Nederlandse bevolking van groter belang leek dan het bieden van goede hulp. Broere gaat ervan uit dat slechte hulp uiteindelijk altijd zal leiden tot een verkleining van het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking, en pleit dan ook hier voor een gedragscode voor PI's en reguliere ontwikkelingsorganisaties om dergelijke situaties te voorkomen.

Hoofdstuk 2

Stichting Heliconia: voor vervolgonderwijs in Indonesië

Inleiding

In dit hoofdstuk zal ik de werkwijze van Stichting Heliconia beschrijven en aangeven op welke manieren het algemene beeld over Particuliere Initiatieven juist wel of niet toepasbaar is op deze organisatie. Interessant hierbij is om te analyseren of bijvoorbeeld de zwakke punten van PI's, die omschreven worden door Schulpen en Kinsbergen, ook de valkuilen zijn van Stichting Heliconia. In deze analyse kunnen de onderzoeksresultaten van Schulpen en Kinsbergen gebruikt worden als handvatten waaraan Stichting Heliconia gemeten kan worden. In dit hoofdstuk zullen niet de invalshoeken als uitgangspunt voor de paragrafen gebruikt worden, maar de thema's. Op die manier kan de vergelijking meer overzichtelijk gemaakt worden. Wederom zullen de thema's kenmerken, effectiviteit, betrouwbaarheid en draagvlak zijn, en de invalshoeken wetenschap, donateurs en de media. Ik zal trachten aan te geven op wat voor manier Stichting Heliconia werkt binnen de thema's en invalshoeken.

2.1. Kenmerken Stichting Heliconia

Om Stichting Heliconia te kunnen vergelijken met de wetenschappelijke artikelen over PI's en algemeen heersende beelden omtrent deze organisaties zal ik eerst achtergrondinformatie geven. Op de website van Stichting Heliconia wordt gesteld dat de organisatie kansarme jongeren helpt in Indonesië. Dit door het financieren van vervolgoopleidingen met Heliconia Scholarships. Studeren is voor Indonesische jongeren heel belangrijk. Het geeft hen de mogelijkheid een sociaal netwerk op te bouwen. En een diploma vergroot hun kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk. Het biedt zelfs de mogelijkheid om een eigen bedrijf op te starten. Door te studeren krijgen kansarme jongeren dus zicht op een toekomst met meer bestaanszekerheid en perspectief.

Volgens de website is de stichting vernoemd naar de kleurrijke Heliconia bloem, die veel voorkomt in Azië en met haar typische vorm ook wel 'trap naar de hemel' wordt genoemd. Daarmee is de bloem een mooi symbool voor het streven van de stichting, namelijk:

Jongeren de mogelijkheid bieden een stap omhoog te doen op de maatschappelijke ladder.¹

Stichting Heliconia is opgericht naar aanleiding van een reis die ik maakte na mijn middelbare school. In Jakarta ontmoette ik Mili Bong, een meisje van mijn leeftijd. Zij woonde met haar twee zussen in het Dorkas weeshuis, omdat haar moeder niet de financiële middelen had voor hen te zorgen. De weeshuizen bieden wezen en half-wezen onderdak en betalen de basis- en middelbare school. Na hun eindexamen moeten de jongeren het weeshuis verlaten en gaan de meesten aan het werk. Zonder vervolgoopleiding blijven zij, net als het overgrote deel van de Indonesische bevolking, afhankelijk van slecht betaalde banen, vaak zonder contract en met weinig zekerheid. Ik was toevallig

¹ www.stichtingheliconia.nl

in Jakarta in de week dat Mili haar afscheidsceremonie had: haar middelbare school was afgerond en ze moest het weeshuis verlaten. Ze is toen gaan werken als migrantenarbeider in Maleisië, een onplezierige ervaring. Ik was in de financiële gelegenheid Mili te steunen waardoor ze terug kon komen uit Maleisië en een studie kon gaan volgen. Studeren bleek voor haar de perfecte mogelijkheid om aan haar toekomst te bouwen. En met haar waren er natuurlijk meerdere jongeren uit het Dorkas weeshuis die graag naar de universiteit wilden.

Het idee ontstond Stichting Heliconia op te richten om studeren mogelijk te maken, juist voor jongeren uit weeshuizen. De meeste weeshuizen investeren namelijk veel in hun kinderen, bieden hen geborgenheid, een gedegen opvoeding en de volledige middelbare school wordt betaald. Het leerproces van de kinderen komt helaas tot stilstand wanneer zij hun eindexamen halen: ook degenen met hoge cijfers kunnen niet verder studeren en zijn gedwongen te gaan werken beneden hun capaciteiten. Het idee van Stichting Heliconia werd om studiebeurzen te geven aan juist deze kansarme jongeren, die de middelbare school met veel succes hebben afgerond en het talent, de ambitie en durf hebben om de stap naar de universiteit te zetten.

Inmiddels bestaat Stichting Heliconia alweer bijna drie jaar en zijn we sinds augustus 2010 fondsen aan het werven. Mili Bong is verantwoordelijk voor de selectie en begeleiding van de studenten. Deze worden geselecteerd uit drie verschillende weeshuizen in Jakarta. Op dit moment ondersteunen wij één studente, Susanah. Zij studeert Accountancy en zit alweer in haar tweede jaar. Aankomend studiejaar 2012-2013 kunnen wij aan twee of drie andere jongeren een studie aanbieden. Het bestuur in Nederland bestaat uit vier leden en komt vaak samen om te vergaderen.

2.1.1. Kenmerken vanuit de wetenschap

In de volgende paragrafen vergelijk ik Stichting Heliconia met het eerdere onderzoek. Stichting Heliconia werd net als 50% van de overige PI's opgericht na 2000, namelijk in 2009. Ook voor Stichting Heliconia was de aanleiding voor de oprichting een reis naar een ontwikkelingsland, in dit geval Indonesië. Het lijkt mij een logische conclusie dat dit komt omdat verre reizen maken steeds gemakkelijker is geworden. Het is eigenlijk nooit in mij opgekomen eerst naar een andere ontwikkelingsorganisatie te stappen om daar bijvoorbeeld fondsen te vragen voor studiebeurzen. Ik wilde zelf een bedrijfje starten, want ik kon me niet voorstellen dat een grote organisatie precies de jongeren zou willen helpen die ik kende. Dit komt wederom overeen met wat de meeste initiatiefnemers aangeven.

Stichting Heliconia heeft net als in 40% van de overige PI's minder dan vijf mensen in het bestuur. Geregeld werken we met familie of vrienden die een handje helpen. Iedereen werkt, net als in 94% van de overige PI's, op vrijwillige basis. Interessant is dat de gemiddelde leeftijd van de leden van PI's 54 jaar is. Stichting Heliconia is juist een initiatief voor studenten door studenten. Onze gemiddelde leeftijd is 25 jaar.

Net als drie vierde van de PI's is Stichting Heliconia actief in één land. 90% van de PI's werkt samen met één of meerdere partnerorganisaties. Stichting Heliconia werkt wel samen met een samenwerkingspartner, Mili Bong, maar niet met een officiële partnerorganisatie. Dit was tot nu toe ook niet nodig, aangezien er nog maar één studente geselecteerd is en begeleid hoeft te worden. Op

dit moment werken we wel toe naar het oprichten van een officiële partnerorganisatie. Op die manier kan Mili haar verantwoordelijkheden dragen met andere bestuursleden en blijft het selectie- en begeleidingsproces van studenten ook gewaarborgd wanneer Stichting Heliconia groeit en het mogelijk wordt meer jongeren een Heliconia Scholarship aan te bieden. Daarnaast kan een Indonesische organisatie tevens bijdragen door zelfstandig fondsen te werven in Indonesië. Wel heeft Stichting Heliconia, via de samenwerkingspartner, contact met drie verschillende weeshuizen in Jakarta. In overleg met de besturen van de weeshuizen worden hier nieuwe kandidaten geselecteerd door de samenwerkingspartner.

Wel 75% van alle PI's ondersteunt projecten op het gebied van onderwijs. Hierin is geen onderscheid gemaakt tussen basis-, middelbaar- of vervolgonderwijs, maar kort gezegd kan ook Stichting Heliconia bij de driekwart geschaard worden. Stichting Heliconia wijkt af van het overgrote deel van de PI's op het gebied van werkzaamheid. Waar de meeste PI's investeren in 'hardware', als bruggen, waterputten en scholen bouwen, richt Stichting Heliconia zich op iets immaterieels: kennis en sociale status wanneer men een diploma heeft behaald.

Bijna alle PI's ontvangen donaties van particulieren en bedrijven in Nederland. Zo ook Stichting Heliconia. We hebben een nog bescheiden bestand aan vaste donateurs, die vaste inkomsten garanderen elke maand. Daarnaast zijn wij afgelopen jaar gesponsord door twee bedrijven, waarvan wij de eigenaren persoonlijk kennen. 37% van de PI's ontvangt ook donaties uit het land waar men werkzaam is. Zelf fondsen werven heeft onze samenwerkingspartner ook als wens geuit. Het zal pas mogelijk zijn wanneer zij zelf een bestuur heeft gevormd en er de tijd voor heeft. Het jaarbudget van Stichting Heliconia komt in ons eerste wervingsjaar neer op € 6826,-. Nog niet de gemiddelde € 50.246,-, daar wordt naartoe gewerkt.

2.1.2. Kenmerken vanuit donateurs

De meeste donateurs gaan niet bewust op zoek naar een kleine hulporganisatie. De donateurs van Stichting Heliconia zijn ook vrijwel allemaal familieleden of vrienden. Net als bij de meeste PI's zijn giften en donaties van individuen de belangrijkste bron van inkomsten. Dat 37% van de ondervraagden uit het onderzoek van *Onze Wereld* (2007,2008) PI's ziet als meest geschikte actor om hulp te bieden komt waarschijnlijk voort uit negatieve berichtgeving over 'strijkstokken' bij grotere organisaties. Donateurs van Stichting Heliconia geven soms aan dat zij het liefst aan ons PI doneren omdat zij zo zeker weten dat hun geld goed terecht komt. Door de vaak persoonlijke band met bestuursleden hebben zij het idee dat zij direct iets bijdragen aan de levens van echte mensen. De studenten die zij ondersteunen komen tot leven door verhalen van bestuursleden, die de studenten soms persoonlijk kennen. Het PI voelt, zoals onderzoeken aangeven, als 'klein', 'persoonlijk' en 'betrouwbaar'.

Doneren aan een PI is niet noodzakelijk een protestactie tegen grotere organisaties. Jongere donateurs hebben wel aangegeven dat zij slechts Stichting Heliconia ondersteunen vanwege hun wantrouwen jegens grotere organisaties. Dit komt waarschijnlijk voort uit het feit dat jongeren minder te besteden hebben en dus zorgvuldig met hun uitgaven moeten omgaan. De meeste oudere donateurs van de stichting doneren dan ook aan andere, grotere goede doelen.

Donateurs kunnen volgens onderzoeken slecht inschatten hoe groot een PI precies is. Mensen die voor het eerst in aanraking komen met Stichting Heliconia zijn vaak positief over de 'professionele' indruk die onze website maakt. Daardoor gaan zij er snel van uit dat de stichting een gevestigde organisatie is met een langere geschiedenis. Wanneer er een officiële stichting in Indonesië is opgericht zou de organisatie naar mijn idee werkelijk geheel professioneel werkzaam zijn.

2.1.3. Kenmerken vanuit de media

Het PI kan volgens de media gezien worden als een vorm van 'hippe hulp', te vergelijken met trends als duurzaamheid en rechtvaardigheid. Het speelt in op de emotie en de ervaring. Stichting Heliconia is ook 'hip' in de zin dat voor de communicatie veel gebruik wordt gemaakt van onze website. Ook wij spelen in op de ervaring en emotie door persoonlijke foto's en verhalen van de studenten online te plaatsen. Daarnaast proberen wij 'hip' te zijn door in te spelen op verwachtingen van donateurs. Hulp moet tegenwoordig 'leuk' zijn en gemakkelijk. Het BNN programma 'De Man met de Hamer' is hier een goed voorbeeld van. BN'ers kunnen hierin allerlei voorstellen indienen voor een ludieke actie die zij zelf uitvoeren voor een bepaald geldbedrag. Dit wordt vervolgens gedoneerd aan de jaarlijkse 3FM actie *Serious Request*. 'De Man met de Hamer' is een nieuw en spannend programma dat er op gericht is te ontdekken hoe ver BN'ers gaan om aan geld te komen voor het goede doel.² De omschrijving die BNN zelf geeft maakt duidelijk dat hulp geven niet meer eenrichtingsverkeer is, waarbij men niets terug verwacht. Er moet wel een leuk component aankleven voor de gever. Ook de oprichter van de 1% Club, een marktplaats voor ontwikkelingsprojecten, gaf in een interview aan dat ontwikkelingshulp wel 'leuk' moet zijn, en niet teveel moeite moet kosten, anders spreekt het niet aan (Debat Oude Meesters, Jonge Honden). Donateurs willen dan ook het liefst op een of andere manier geëntertand worden wanneer zij geld geven, bijvoorbeeld door een quiz, spel of leuke actie. Of zij willen er niet voor naar buiten hoeven, maar van achter de computer een Facebookpagina van een goed doel 'liken'³ of een bedrag direct online overmaken.

Stichting Heliconia is nog zoekende naar manieren om ontwikkelingssamenwerking 'leuk' te maken. Wanneer wij bij studentenverenigingen langsgaan houden wij een bierloterij of pub quiz, en op Indonesische markten proberen wij mensen aan te spreken door een Heliconia plant te verloten. In de toekomst willen wij op zoek naar andere manieren om meer mensen tegelijkertijd enthousiast te maken voor onze werkzaamheden.

Alle PI's zijn misschien wel gedreven door een trend, ook Stichting Heliconia. Het is steeds populairder om te reizen naar verre landen. Het toenemende individualisme in de samenleving geeft mensen de overtuiging dat zij zelf goed weten wat zij willen doen aan armoede die ze daar aantreffen. Volgens het Sociaal Cultureel Planbureau worden overheden en hoge instanties ook niet meer vanzelfsprekend gezien als aaneengesloten, neutrale en dus betrouwbare instanties. Uit onderzoek blijkt dat burgers in Nederland steeds kritischer, zelfbewuster en assertiever zijn geworden ten

² <http://sites.bnn.nl/page/dmmdh>

³ Facebook is een sociaalnetwerksite, waar mensen een persoonlijk profiel aanmaken en deze koppelen aan het profiel van anderen, die vervolgens 'vrienden' genoemd worden. Gebruikers kunnen berichten plaatsen op hun persoonlijke profiel en ook op die van hun 'vrienden'. Wanneer iemand iets plaatst, bijvoorbeeld een bericht, foto of filmpje, is het voor 'vrienden' mogelijk op de 'vind ik leuk' button te klikken (in de Engelse versie de 'like' button), om zo hun waardering voor dat specifieke bericht te uiten.

aanzien van degenen die de macht in handen hebben, en de kennis van bijvoorbeeld ontwikkelingsdeskundigen niet meer zomaar als vanzelfsprekend aannemen. Burgers zoeken steeds meer naar eigen manieren om uiting te geven aan hun maatschappelijke betrokkenheid (Koojer 2011: 16,17).

Vanuit de media wordt door sommigen ook gesteld dat men de schijnbare tegenstelling tussen 'professioneel' en 'gepassioneerd' los moet laten, omdat professionele ontwikkelingswerkers ook gepassioneerd kunnen zijn, net zoals PI's naast hun enthousiasme ook professioneel kunnen werken. Hier ben ik het mee eens. Passie is juist een kracht, zowel voor de professional als de amateur. Het geeft aan dat men ergens hard voor wil werken. Stichting Heliconia wordt gedreven door de passie van de bestuursleden. Werken voor de stichting geeft ons energie om zoveel mogelijk te investeren en onszelf te verbeteren. Als oprichter werk ik daarnaast voor een groot deel op gevoel. Ik heb het vertrouwen dat de relatie met onze samenwerkingspartner goed werkt, ook al hebben wij elkaar niet heel vaak ontmoet. Dit zou als onprofessioneel gezien kunnen worden, maar ik geloof dat uiteindelijk iedereen alles op gevoel doet, ook professionals.

2.2. Effectiviteit Stichting Heliconia

2.2.1. Effectiviteit vanuit de wetenschap

De angst dat PI's een achterhaalde visie hebben ten aanzien van ontwikkelingssamenwerking lijkt mij gegrond, want armoede en ontwikkelingssamenwerking zijn uiterst complexe processen. Het heeft mij doen besluiten de studie Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie te volgen. Antropologen hanteren een historisch vergelijkende benadering en proberen elke situatie te analyseren in de eigen specifieke context. Deze benadering hoop ik ook te hanteren bij Stichting Heliconia.

Ondanks bijvoorbeeld slecht overheidsbestuur op macroniveau geloof ik net als 66,8% van de PI's dat 'alle beetjes helpen'. Het meest tastbare resultaat is de *empowerment* die studeren met zich meebrengt. Onze samenwerkingspartner en eerste studente zijn opgegroeid binnen de beschermende muren van het weeshuis en hadden eerst geen toekomstplannen. Daarvoor was het leven te onzeker. Inmiddels weten beiden precies wat zij willen in de toekomst: een eigen bedrijf. Ze participeren in studiegroepen en schromen niet de leiding te nemen. Hoewel Stichting Heliconia slechts enkele studenten een studiebeurs kan aanbieden op het moment, betekent studeren veel voor de paar jongeren die wel naar de universiteit kunnen.

Toen Stichting Heliconia werd opgericht hebben wij eerst anderhalf jaar besteed aan het oprichtingsproces, om al onze beleidsplannen tot in detail te bespreken en uit te werken. Er was dus geen sprake van een 'hulproes'. De contextanalyse hebben wij gebaseerd op de verhalen van onze samenwerkingspartner en besturen van de weeshuizen waarmee wij samenwerken. Zij gaven allen aan dat zij er geen weet hebben van of aanspraak maken op andere programma's die studiebeurzen verstrekken. In Nederland zijn er geen andere stichtingen die uitsluitend vervolgonderwijs financieren. Daarnaast denk ik dat in Indonesië een duplicaatproject niet iets negatiefs zou zijn. Het verstrekken van een studiebeurs heeft namelijk geen directe invloed op een sociale groep, bijvoorbeeld een heel

dorp of hele stadswijk. Verschillende verstrekkers van studiebeurzen zouden prima naast elkaar kunnen functioneren zonder elkaar in de weg te zitten, omdat zij niet groepen aanspreken maar slechts individuen.

De behoefteanalyse hebben wij wederom gebaseerd op onze samenwerkingspartner en de bestuursleden van de weeshuizen. Studeren is op dit moment onbereikbaar voor 90% van de Indonesische bevolking. Met een diploma kan men solliciteren naar een vaste baan of een eigen bedrijf oprichten, iets waar de hele familie baat bij heeft. Hierbij is het ons duidelijk dat studeren niet is weggelegd voor *alle* Indonesische jongeren, net zo min als dat voor Nederlandse jongeren het geval is. Studeren vraagt een grote mate van betrokkenheid, inzet en ook durf. Zowel de student als de ouders, indien die nog in leven zijn, moeten achter de beslissing staan. De student kan niet werken tijdens de studie en dus geen inkomsten voor de familie genereren. En de student zal de stap van het veilige weeshuis naar de universiteit moeten durven nemen. Met daarbij het risico dat hij of zij minder cultureel en sociaal kapitaal heeft dan de medestudenten, die uit een welvarender milieu komen en meer televisie, Internet en sociale netwerken tot hun beschikking hebben. Net zo goed als dat geen enkel programma in Nederland iedereen uit een doelgroep weet te bereiken, zal de Heliconia Scholarship nooit alle (half)weesjongeren in Indonesië kunnen helpen, vanwege het simpele feit dat niet alle Indonesische jongeren willen of kunnen studeren. Stichting Heliconia vraagt de studenten bijvoorbeeld ook aan bepaalde plichten te voldoen, als het inleveren van voortgangsrapporten. Daarnaast vragen wij studenten zelf accommodatie te zoeken, en wanneer noodzakelijk in het weeshuis te blijven wonen. Niet alle jongeren voelen zich hierin thuis.

Stichting Heliconia houdt er bij de context- en behoefteanalyse rekening mee dat iedereen anders is. Wij zijn opgericht door individuen met een bepaalde visie, en richten ons dan ook op bepaalde individuen die deze visie delen. Ik zou persoonlijk niet een project starten dat gericht is op sociale groepen. Er bestaat namelijk nooit zoiets als 'de' lokale context. Er zijn altijd meerdere lokale contexten, en geen enkel programma dat zich richt op een groep zal iedereen weten te bereiken. Doordat Stichting Heliconia zich richt op individuen zullen wij niet een grotere sociale structuur beïnvloeden, en daardoor ook minder kans hebben deze onbedoeld te verstoren. Wij bestrijden misschien slechts symptomen, omdat wij de ware oorzaak van het gebrek aan studiebeurzen, als oneerlijke internationale handelsovereenkomsten of slecht overheidsbestuur, niet aanpakken. Maar naar mijn mening is dit ook niet de taak van onze stichting. Een kleine organisatie heeft sowieso niet de mogelijkheid dergelijk grote structuren direct te beïnvloeden. Om toch zichtbaar resultaat te boeken is symptoombestrijding het enige wat wij kunnen doen. Uiteindelijk kan de symptoombestrijding van het PI wel bijdragen aan bewustwording en, wanneer zij gesteund wordt door voldoende mensen, hogere niveaus beïnvloeden.

Kinsbergen schrijft ook over een té vriendschappelijke relatie tussen het PI in Nederland en de lokale partner, waardoor er te weinig inzicht is in elkaars werk, financiën en belangen. Dit is een punt waar Stichting Heliconia zeker nog aan kan werken. Op dit moment is de relatie meer vriendschappelijk dan professioneel. Dit komt onder andere omdat er nog geen officiële partnerorganisatie is opgericht. Dit blijkt ook moeilijker dan gedacht, omdat het volgens onze samenwerkingspartner lastig is betrouwbare personen te vinden in Indonesië. Het idee voor een

stichting te werken wekt namelijk snel te indruk dat men ook persoonlijk aanspraak maakt op geld van de stichting voor eigen gebruik. Vooral voor donateurs en eventuele sponsors zou een officiële partnerorganisatie bijdragen aan de professionele uitstraling van Stichting Heliconia in Nederland. In de praktijk lijkt het minder belangrijk. Het blijkt sowieso lastig precies op de hoogte te zijn van de werkwijze en financiën van de ander. Hoewel wij bijvoorbeeld interviews voor nieuwe studenten en hun ouders samen hebben opgesteld zullen wij in Nederland nooit helemaal begrijpen wat de betekenis is van de antwoorden in de lokale context. Daarvoor kennen wij deze niet voldoende. Een student kan bijvoorbeeld aangeven niet te kunnen werken naast de studie. Dit komt dan niet door een hoge studiedruk, zoals men in Nederland zou verwachten. Dit komt omdat er in Jakarta zo vaak files zijn dat lessen veelal later beginnen dan gepland, of soms zelfs de volgende dag plaatsvinden. Een student moet dus constant paraat staan. Samenwerken met een officiële partnerorganisatie zal communicatieproblemen ongetwijfeld niet wegnemen.

Naast het begrijpen van de culturele en materiële context werken universiteitssystemen ook heel anders in Indonesië. Het studiegeld wordt op elke universiteit anders berekend en ook anders betaald. Als externe is dit systeem niet zomaar te begrijpen. Hiervoor vertrouwen wij op onze samenwerkingspartner, die ons de inloggegevens van de persoonlijke universiteitspagina's van de studenten geeft en ook altijd bonnen opstuurt. De online universiteitssystemen zijn dan overigens weer vaak niet helemaal actueel en de bonnen zien er doorgaans heel anders uit dan in Nederland. Wanneer men over de grenzen samenwerkt moet men rekening houden met verschillen en miscommunicatie. Het klopt dat Kinsbergen zegt dat het op die manier een constant schipperen is tussen enerzijds vertrouwen en anderzijds het idee dat alles gecontroleerd moet kunnen worden.

Stichting Heliconia heeft hierin een vrij goede weg gevonden. Studiegeld wordt, op nadrukkelijk verzoek van de samenwerkingspartner, direct vanuit Nederland naar de universiteiten overgemaakt. Hierdoor weten wij zeker dat het goed terecht komt en heeft de samenwerkingspartner ook geen last van eventuele druk vanuit de omgeving om het geld anders te besteden. Hoewel een professionele uitstraling en werkwijze van groot belang zijn, kan vriendschappelijkheid juist ook professionaliteit bevestigen. De samenwerkingspartner en ik hebben een dusdanig sterke vriendschap en vertrouwensband dat wij elkaar nooit zomaar zouden misleiden. De bewering dat vriendschap professionaliteit in de weg staat kan dus ook andersom geïnterpreteerd worden: het bevestigt juist betrokkenheid en loyaliteit.

Schulpen en Kinsbergen schrijven ook dat de duurzaamheid van projecten een kritiek punt is. Wederom is hierbij het verschil tussen Stichting Heliconia en de meeste PI's dat wij ons enkel op individuen richten, en niet op sociale groepen. Wij bouwen geen school die vervolgens bemand moet blijven, maar investeren in een studie met een duidelijk begin- en eindpunt. De draaglast zal ons dan ook niet zomaar boven het hoofd groeien, omdat wij nooit meer studenten zullen aannemen dan wij daadwerkelijk kunnen financieren. Indien Stichting Heliconia wordt ontbonden kunnen wij simpelweg geen nieuwe studenten meer aannemen en de studies die al begonnen zijn afbetalen. Zo kunnen wij het project netjes afsluiten. Hierbij zal niet de gehele sociale structuur worden beïnvloed, wat bijvoorbeeld wel het geval zou zijn wanneer wij een school hadden gebouwd waar vervolgens na enkele jaren geen leraren meer aanwezig zouden zijn. In de toekomst willen wij onze werkzaamheden

wel graag uitbreiden en bijvoorbeeld een 'Heliconia Gemeenschap' creëren voor studenten en afgestudeerden. Zo kunnen afgestudeerden zorgdragen voor nieuwe studenten en hen ondersteunen op financieel, moreel of praktisch vlak, bijvoorbeeld bij het vinden van een baan. Wanneer een organisatie in Indonesië is opgericht en onze eerste studenten afstuderen kunnen wij naar de 'Heliconia Gemeenschap' toewerken en zo meer continuïteit creëren. Afgestudeerden kunnen hun vergaarde kennis en sociale kapitaal zo herinvesteren in de stichting. Ook wanneer de stichting in Nederland dan zou willen stoppen kunnen wij financiële steun langzaam afbouwen, zonder dat hierdoor de sociale structuur instort of verstoord raakt. De Heliconia Gemeenschap zal gewoon bij elkaar kunnen blijven komen.

Tot slot schrijven Schulpen en Kinsbergen dat het PI's vaak ontbreekt aan uitgebreide projectanalyse en dat er meer geïnvesteerd zou moeten worden in de eigen organisatie. Stichting Heliconia gaat dit punt meenemen in de toekomst. Op dit moment kunnen wij nog niet vaststellen of een Heliconia Scholarship werkelijk bijdraagt aan een meer zekere toekomst. Hiervoor zullen wij moeten wachten tot onze eerste studenten afstuderen en aan het werk gaan. In onze nieuwsbrieven en op de website proberen wij, naar aanleiding van het onderzoek van Schulpen en Kinsbergen, ook te berichten over zaken die minder goed gaan. Bijvoorbeeld dat het lastig is subsidie te krijgen zonder officiële samenwerkingspartner, en dat een student candidate vanwege onder andere omgevingsfactoren uiteindelijk heeft afgezien van het aanbod op een Heliconia Scholarship. Ook hebben wij inmiddels gemerkt dat investeringen in bijvoorbeeld promotiemateriaal noodzakelijk zijn om donateurs te werven. Het schrijven van deze scriptie is daarnaast onderdeel van het evaluatieproces. In de toekomst zouden wij graag nog meer op zoek gaan naar informatie en cursussen speciaal voor PI's.

2.2.2. Effectiviteit vanuit donateurs

Donateurs hebben volgens onderzoek het idee dat PI's effectief zijn bij het verwezenlijken van hun doelstellingen, omdat zij op websites vaak inzicht hebben in projectvoortgang en financiën. Ook Stichting Heliconia publiceert vrijwel alle beleidsstukken, financiële rapporten en persoonlijke verhalen van de studenten online om donateurs bij het project te betrekken. Dat Schulpen juist aangeeft dat PI's tekortschieten bij het evalueren en het afleggen van verantwoordelijkheid lijkt mij begrijpelijk. Als 'professional' kijkt hij waarschijnlijk naar processen als de bovengenoemde context- en behoefteanalyse, duurzaamheid en verhoudingen. Donateurs zijn veel minder geneigd hiernaar te kijken en letten eerder op foto's en verhalen die de doelgroep die zij ondersteunen dichtbij brengt.

2.2.3. Effectiviteit vanuit de media

Vanuit de media wordt onder andere gesteld dat het PI en reguliere ontwikkelingsorganisaties steeds beter gaan samenwerken. Stichting Heliconia werkt op dit moment niet samen met een grotere organisatie en ontvangt ook geen subsidie van andere ontwikkelingsorganisaties. In de toekomst zouden wij als bestuur bijvoorbeeld cursussen speciaal voor PI's willen volgen, die gegeven worden door reguliere organisaties. Op die manier zouden wij kunnen leren. Stichting Heliconia wil op de lange termijn ook graag samenwerken met grotere organisaties of de Indonesische overheid, zodat de

studiebeurzen in een breder programma gevat kunnen worden en jongeren ons ook gemakkelijker kunnen bereiken.

Het bestuur van Stichting Heliconia heeft nog niet eerder een speciale cursus voor PI's gevolgd. Met de kennis uit de studie Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie en door het bezoeken van debatten en speciale 'ontwikkelingsdagen' hoop ik te voorkomen dat de werkzaamheden van Stichting Heliconia als 'onverantwoord hobbyisme' gezien worden. Daarbij vind ik het idee van een gedragscode begrijpelijk. Daarbij moet dan wel weer rekening gehouden worden met relatieve begrippen als 'context', 'behoefte' en 'inbedding'. Zoals blogger Rijnveld stelt over het onderzoek van Schulpen: het is lastig om een succesindicator als 'verbeterde levensomstandigheden' te meten. Schulpen houdt er niet expliciet rekening mee dat er altijd meerdere lokale contexten naast elkaar bestaan en dat effectiviteit geen eenduidig begrip is. Het succes van de ene partij kan de andere partij weer tegenwerken. Stichting Heliconia probeert hiermee rekening te houden door, zoals eerder gezegd, ons te richten op bepaalde individuen, en niet op een sociale groep. Wij passen onze specifieke *know-how* toe bij het ondersteunen van bepaalde individuen en beïnvloeden daardoor niet een sociale structuur.

Om daadwerkelijk inzicht te verkrijgen in de effectiviteit van een project is naar mijn mening een langdurig kwalitatief onderzoek nodig, zodat alle betrokkenen gehoord en gevolgd kunnen worden. In de praktijk zal het dan ook lastig blijken een universele gedragscode voor ontwikkelingsorganisaties op te stellen. Wel kunnen er natuurlijk handleidingen opgesteld worden waarin juist complexe concepten als 'context' en 'behoefte' geanalyseerd en toegelicht worden.

2.3. Betrouwbaarheid Stichting Heliconia

2.3.1. Betrouwbaarheid vanuit de wetenschap

Stichting Heliconia probeert 95% van de inkomsten direct te besteden aan de studies van de studenten. In de praktijk hebben wij in 2011 20,75% van de inkomsten uiteindelijk gebruikt voor overheadkosten. Administratieve kosten en afbetaling van de oprichting zijn hierbij de grootste post (8,13%), gevolgd door reiskosten (4,12%) en fondsenwerving (3,98%). Het bleek in dit eerste jaar dat de stichting actief aan het werven is niet mogelijk binnen de 5% te blijven, hoewel wij geen salariskosten, trainingen of uitjes financieren van medewerkers in Nederland of de ontvangende landen. Bepaalde grote uitgaven waren onvermijdelijk, als de aankoop van promotiematerialen. Zonder deze materialen bleek het promoten van de stichting namelijk niet mogelijk. Inmiddels beschikken we over voldoende materiaal voor zeker nog een jaar, waardoor deze kostenpost in 2012 vrijwel geheel zal komen te vervallen. Ook zal de afbetaling van de oprichting binnen enkele jaren zijn voldaan waardoor de eerstgenoemde post aanzienlijk kleiner zal worden.

In de praktijk bleek het voor ons als opstartende stichting onmogelijk onze doelstelling van 5% te behalen. In de toekomst zullen bepaalde kostenposten lager worden. Wanneer onze inkomsten stijgen zullen de vaste lasten als kosten voor de Kamer van Koophandel, web hosting en dergelijke kleiner worden in verhouding tot de inkomsten, waardoor wij hopelijk ons streven zullen behalen.

2.3.2. Betrouwbaarheid vanuit donateurs

Interessant is dat donateurs denken dat PI's vaak 100% van hun budget in de ontwikkelingslanden besteden en grote ontwikkelingsorganisaties 75%. Heel begrijpelijk spreekt doneren voor een PI op deze manier meer aan. Wat men daarbij vergeet is dat grotere organisaties meer overheadkosten maken omdat zij vaak ook grotere programma's leiden waarbij meer mensen betrokken zijn. Een organisatie als Oxfam Novib pakt projecten groots aan en stuurt niet alleen geld, maar ook mensen naar ontwikkelingsprojecten toe. Hiervoor betaalt zij salariskosten, overnachtingen en transport. Daarnaast zet zij dure reclamecampagnes op. Al deze kosten maken een relatief groot deel uit van de totale uitgaven, maar absoluut gezien genereert een reguliere organisatie zo wel meer inkomsten dan de meeste PI's ooit zullen binnenhalen. Investeren in de eigen organisatie en fondsenwerving zijn dus niet noodzakelijk slecht. Bovendien hebben alle betrokken tussenpersonen, zowel in eigen land als in de ontvangende landen, op deze manier ook een baan en inkomsten.

Zoals uit de vorige paragraaf blijkt heeft ook Stichting Heliconia besloten folders te laten drukken en reiskosten te maken, hoewel dit een vrij grote kostenpost is geweest. Zelf printen, snijden en vouwen van folders levert te weinig promotiemateriaal op en zonder promotie zijn er ook geen inkomsten. Sinds de folders gedrukt zijn en wij afreizen naar Indonesische markten in het hele land is het wervingsproces pas echt goed op gang gekomen, waardoor wij in september onze jaarbegroting al hadden overtroffen.

Ook interessant is dat donateurs aangeven een PI niet daadwerkelijk te controleren. Omdat zij vaak op een of andere manier verbonden zijn met de initiatiefnemers gaan zij er sowieso van uit dat het geld goed terecht komt. De vaste donateurs van de stichting, vrijwel allen familie of vrienden, hebben nooit twijfels geuit over de uitgaven van de stichting. Als beheerder van de website kan ik ook zien dat mensen inderdaad zelden documenten downloaden. De vaste donateurs hebben ook slechts zelden ingelogd op onze 'Studentenpagina' om de persoonlijke verhalen van de studenten te lezen. Degenen die wel gevraagd hebben naar beleidsstukken en financiële documenten zijn de overheid en geïnteresseerde sponsors. Al deze documenten worden online geplaatst en zijn voor iedereen vrij inzichtelijk.

Wanneer er meer positieve of negatieve berichtgeving over PI's zou verschijnen in de media zouden donateurs hun beeld van PI's in verhouding tot reguliere ontwikkelingsorganisaties waarschijnlijk aanpassen. Ondanks de salarisschandalen weten grote organisaties, zoals Schulpen aangeeft, wel vaak beter geïntegreerde programma's op te zetten die zich focussen op de structurele oorzaken van armoede. Doneren aan een PI lijkt aantrekkelijk door het persoonlijke karakter maar uiteindelijk hebben alle organisaties hetzelfde einddoel, namelijk armoedebestrijding.

2.3.3. Betrouwbaarheid vanuit de media

Vanuit de media stelt men dat PI's slim inspelen op de berichtgeving dat reguliere ontwikkelingsorganisaties veel geld besteden aan fondsenwerving, door zelf te benadrukken dit niet te doen. Zoals eerder beschreven worden uitgaven aan fondsenwerving door donateurs vaak als negatief beoordeeld. Aan de andere kant is er de hedendaagse trend dat doneren wel 'leuk' moet zijn. Wanneer een BN'er een concert geeft is het leuker voor mensen om daarna te doneren en blijven ze

waarschijnlijk ook meer betrokken. Investeren in fondsenwerving kan dus ook beschouwd worden als een noodzakelijk kwaad. Stichting Heliconia heeft net haar eerste wervingsjaar achter de rug en moet nog uitvinden hoeveel van ons budget wij uiteindelijk willen uitgeven aan bijzaken als fondsenwerving en op welke manier. Zowel de wens van donateurs om zoveel mogelijk direct in de ontwikkelingslanden te besteden als de noodzaak leuke wervingsacties op te zetten zullen wij aankomend jaar meenemen in de overweging.

2.4. Draagvlak Stichting Heliconia

2.4.1. Draagvlak vanuit de wetenschap

Stichting Heliconia hecht net als 88% van de PI's waarde aan draagvlakvergroting, want armoede en ongelijkheid worden door mensen gezamenlijk gecreëerd en moeten dus ook gezamenlijk worden opgelost. Wij zien onszelf net als de meeste PI's niet als hoofdverantwoordelijken voor draagvlakvergroting. Zeker op dit moment is het als beginnende stichting lastig te investeren in effectieve draagvlakvergroting, omdat wij ook nog zoekende zijn hoe wij succesvol fondsen kunnen werven. Op dit moment is het voor Stichting Heliconia belangrijk eerst het programma goed draaiende te krijgen en meerdere jongeren een studiebeurs aan te bieden. Daarna kunnen wij ons focussen op draagvlakvergroting.

Afgelopen jaar heeft Stichting Heliconia voornamelijk op Indonesische markten gestaan en daar over onze werkzaamheden verteld. Op die manier hebben wij enigszins bijgedragen aan draagvlakvergroting, want sommige mensen waren nog niet actief voor ontwikkelingssamenwerking maar waren wel bereid een eenmalige donatie te doen. Bij vrienden en familie heeft Stichting Heliconia zeker aan draagvlakvergroting bijgedragen, want de meesten dachten hiervoor niet of weinig na over Indonesische kansarme jongeren en nu wel. Het zijn ook voornamelijk de vaste donateurs, dus vrienden en familie, die de nieuwsbrief, website, Twitter- en Facebookpagina lezen en op die manier 'preekt' Stichting Heliconia net als veel PI's voornamelijk 'voor eigen parochie'. Bij de vrienden en familie werkt de nieuwsbrief en Facebook wel als draagvlakversterkend, want men blijft doneren, reageert vaak positief en zet soms zelf ook een actie op voor Stichting Heliconia.

2.4.2. Draagvlak vanuit donateurs

Dat mensen tegenwoordig liever eenmalig willen doneren dan elke maand een vast bedrag willen laten afschrijven heeft Stichting Heliconia ook gemerkt. Het is heel lastig om vaste donateurs te werven. Mensen zijn wel bereid eenmalig een bedrag te schenken, iets wat wij zeker gemerkt hebben op de Indonesische markten.

Een positief gevoel van verbondenheid proberen wij mogelijk te maken door, zoals eerder gezegd, zoveel mogelijk informatie over de organisatie online te plaatsen, zo ook bijvoorbeeld deze scriptie. Ik hoop dat het een draagvlakversterkende of vergrotende werking heeft. Het creëert, zoals de rapporten aangeven, sowieso een grotere betrokkenheid bij donateurs dan wanneer zij voor een reguliere organisatie zouden doneren. Door de uitgebreide informatie die Stichting Heliconia

regelmatig verspreidt vragen vrienden en familie altijd hoe het met de stichting gaat wanneer zij mij zien.

Dat er sprake is van een groter geefplezier bij Stichting Heliconia dan bij grotere ontwikkelingsorganisaties kan beaamd worden. Vaste donateurs geven zoals eerder gezegd wel eens aan liever aan Stichting Heliconia te doneren dan aan een grotere organisatie, omdat ze meer vertrouwen hebben dat hun geld goed terecht komt.

2.4.3. Draagvlak vanuit de media

Onderzoeker Mirjam Vossen vindt het onredelijk dat van PI's gevraagd wordt draagvlakvergroting, gedragsverandering en meer inzicht in ongelijkheidsprocessen te bewerkstelligen voordat zij subsidie ontvangen. Hier ben ik het mee eens. PI's zijn inderdaad op zichzelf al een uiting van groeiend draagvlak omdat zij gedragen worden door burgers. Daarnaast heeft Stichting Heliconia als kleine organisatie de middelen nog niet om aan deze voorwaarden te voldoen. Zeker het laatste punt, meer inzicht bieden in hoe keuzes in het Westen bijdragen aan armoede in andere landen, roept vraagtekens op. Het proces van armoede en ongelijkheid is dermate complex dat er meerdere universitaire studies aan gewijd zijn, als bijvoorbeeld Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie. Als het eenduidig te verklaren was zou het ook gemakkelijk op te lossen zijn, iets wat uit de ervaring niet zo blijkt te werken.

PI's kunnen naar mijn mening hooguit bijdragen aan een gevoel van betrokkenheid over de grenzen heen. Stichting Heliconia laat zien dat het mogelijk is bij te dragen aan het welzijn van bepaalde ambitieuze en getalenteerde jongeren in Indonesië. Op kleine schaal kunnen mensen voor elkaar zorgen, en daarbij maakt afstand tegenwoordig niet meer uit.

Hoofdstuk 3

Globalisering van betrokkenheid: belang van het Particuliere Initiatief

Als oprichter en voorzitter van Stichting Heliconia ben ik uiteraard een voorstander van het Particuliere Initiatief. Ik ben ervan overtuigd dat kleine stichtingen een wezenlijke bijdrage kunnen leveren aan een betere wereld, mits zij gedragen worden met veel verantwoordelijkheidsgevoel. Initiatiefnemers dienen zich te verdiepen in de achtergrond van de doelgroep waarvoor zij fondsen werven en kennis nemen van verschillende theorieën over armoedeprocessen. Een grondige voorbereiding is een vereiste. Daarnaast ben ik persoonlijk een voorstander van een focus op bepaalde individuen en niet op sociale groepen. Interessant is dat grotere organisaties de focus op sociale groepen juist als vereiste stellen voordat zij subsidie verstrekken aan PI's. Hier ben ik het niet mee eens. Zeker voor beginnende stichtingen is de focus op individuen een 'veilige' keuze. Hierdoor is er minder risico dat sociale structuren verstoord raken wanneer een project niet loopt zoals gepland. Daarnaast gaat kwaliteit boven kwantiteit. Het helpen van een sociale groep is niet noodzakelijk effectiever dan de focus op enkele personen. Juist wanneer bepaalde daadkrachtige individuen de mogelijkheid krijgen om te groeien kan dit ook bijdragen aan het welzijn van anderen. Nieuw verkregen welvaart kan gedeeld worden met bijvoorbeeld familieleden en burens en een succesvol individu kan tevens dienen als inspiratiebron voor anderen.

Enkel stichtingen die beschikken over voldoende kennis, middelen en professionaliteit zouden zich moeten richten op sociale groepen. Voor de overige kleinere PI's geloof ik dat juist de persoonlijke, kleinschalige aanpak, die gericht is op bepaalde individuen, het meest effectief zal zijn. Een persoonlijke en individuele aanpak brengt namelijk 'de ander' daadwerkelijk dichtbij. Steeds meer mensen maken verre reizen en komen daarbij in aanraking met armoede. Zij kunnen het ruiken en voelen en worden er echt door geraakt (Kooper 2011, Berg-Nap 2009). Zij willen zelf actie ondernemen en vechten steeds vaker voor de vrijheid om zichzelf en hun relatie met de ander *zelf* te mogen definiëren, op hun eigen voorwaarden (Kooper 2011, Fisher 1997). Juist die ontmoeting, van mens tot mens, is belangrijk bij ontwikkelingssamenwerking. Het laat zien dat 'de ander' helemaal niet zo anders is, maar ook een mens met dezelfde wensen en behoeften. Wanneer men elkaar leert kennen als gelijken geloof ik dat men automatisch ook meer om elkaar zal geven. Het PI biedt de mogelijkheid armoede een menselijk gezicht te geven, waardoor er niet meer gesproken wordt over ongrijpbare concepten als 'aidswezen' of 'hulpbehoevend Sub-Sahara Afrika'. De individuele mens achter de armoede komt dichtbij waardoor men sneller actie zal ondernemen.

Bovenstaande wordt ook beschreven door de eerder genoemde Gerard Schuil. Schuil stelt dat de les die de beter ontwikkelde PI's ons voorspiegelen is dat internationale hulp begint met tijd en aandacht voor de wederzijdse ontmoeting met de ander. Hij haalt daarbij de Joods-Oostenrijks-Israëliëse godsdienstfilosoof Martin Buber (1878-1965) aan. Die stelde dat er twee soorten relaties bestaan, die van *Ich & Du* en die van *Ich & Es*. Bureaucratisering leidt tot het objectiveren van de ander, die wordt gekwalificeerd en gekwantificeerd in termen als de 'doelgroep', of 'hulpbehoevende', waardoor een *Ich & Es* relatie ontstaat. De mens daar én hier raken daardoor uit beeld. Volgens Schuil staat bij succesvolle PI's juist de langdurige persoonlijke relatie met de mensen van het project

centraal. En alleen in de persoonlijke ontmoeting tussen *Ich & Du* kan volgens hem intermenselijke wederkerigheid ontstaan. De PI's bewijzen dat de *Ich & Du* relatie ook kan bestaan in de ontwikkelingssamenwerking, en kunnen als spiegel dienen voor hulporganisaties die op dat punt teveel hebben prijsgegeven in de afgelopen jaren. Schuil stelt dat de verschillen tussen het PI en reguliere ontwikkelingsorganisaties dan ook overbrugbaar zijn, en dat men zich niet moet ordenen aan de hand van organisatiegraad of -omvang, maar zich moet organiseren rondom gezamenlijke doelen. Beide groepen hebben elkaar nodig om te kunnen leren (Koooper 2011, Schuil 2010).

Het PI kan dus een belangrijke rol spelen bij het bestrijden van armoede door directe hulp te bieden aan bepaalde individuen. Door het persoonlijk contact worden bewustwording en actie in het Westen gestimuleerd. Daarnaast zijn dergelijke initiatieven van belang voor de initiatiefnemers in het Westen. Uit het onderzoek van Man (2006) blijkt bijvoorbeeld dat de PI's een grote rol spelen in het leven van de initiatiefnemers. Er wordt veel waarde aan gehecht en vaak ontlene de initiatiefnemers er een deel van hun identiteit aan. Men heeft ook vaak weinig pretenties en gaat er niet van uit dat zij beter of slechter werk leveren dan reguliere ontwikkelingsorganisaties, of dé oplossing hebben voor armoedeproblematiek. Betrokkenheid en gedrevenheid lijken het belangrijkste. Terwijl de overheid onder het neoliberalisme steeds meer taken afstoot trekken burgers, al dan niet in georganiseerd verband, steeds meer verantwoordelijkheden naar zich toe. De vaak 50-plussers hebben, wanneer eventuele kinderen het huis verlaten hebben, tijd, geld en enthousiasme over en willen 'gewoon iets doen' (Koooper 2011, Man 2006:23,32,33). In deze context is het PI een manier om zingeving te geven aan het leven.

Als oprichter en voorzitter van Stichting Heliconia kan ik dit beamen. Ik heb veel geleerd door zelf een klein bedrijf op te richten, onder andere dat ik dit werk heel leuk vind. Ook heeft het mij veel vertrouwen gegeven dat ik dergelijke projecten aankan, iets wat een gevoel van onbegrensde mogelijkheden geeft. Daarnaast is het werkelijk heel bijzonder om een hechte vriendschap en zakenrelatie te hebben met iemand in een ver land als Indonesië. Hoewel onze samenwerkingspartner en ik uit een geheel andere achtergrond komen zijn wij vanaf het begin op een speciale manier verbonden. Wij zullen elkaar misschien nooit helemaal begrijpen vanwege de verschillende werelden van waaruit wij komen, maar dit staat ons niet in de weg. Het lijkt alsof wij elkaar, ondanks de verschillen, al kenden op een eerder moment in de tijd. Het voelt altijd als vertrouwd als wij elkaar weer zien, ook al is de daadwerkelijke tijd die we samen kunnen doorbrengen kort. Ik voel mij vereerd dat ik op jonge leeftijd Stichting Heliconia heb kunnen oprichten in samenwerking met Mili Bong. En ik ben niet de enige. Voor Mili is het ook een uitdaging en bijzonder om samenwerkingspartner te zijn bij een Nederlandse stichting. Ook zij leert van de ervaringen die zij opdoet en zet haar functie, net als ik, vol trots op haar Curriculum Vitae. Net zo goed als dat zij mij dankbaar is voor mijn inzet voor haar en haar leeftijdsgenoten uit de weeshuizen ben ik haar dankbaar dat zij wil bijdragen aan mijn initiatief. Zonder haar had Stichting Heliconia niet kunnen bestaan. Onze relatie toont dat mensen, ondanks verschillen, wel degelijk betrokken kunnen zijn met elkaar, en zich willen inzetten voor elkaars belangen.

Conclusie

Deze scriptie richt zich op de vraag hoe de algemeen heersende beelden omtrent Particuliere Initiatieven van toepassing zijn op Stichting Heliconia, en waarom een dergelijke Particuliere Initiatief van belang is voor de ontwikkelingssamenwerking. In deze conclusie zal ik eerst samenvatten op welke punten Stichting Heliconia haar koers moet voortzetten en op welke punten zij zichzelf zou kunnen verbeteren. Hierbij zal ik mij richten op **effectiviteit**, **betrouwbaarheid** en **draagvlak**. 'Kenmerken' laat ik achterwege omdat hier geen waardeoordeel aan gekoppeld hoeft te worden. Tot slot zal ik proberen te concluderen waarom een PI als Stichting Heliconia van belang is voor ontwikkelingssamenwerking.

Effectiviteit

Met betrekking tot effectiviteit, de mate waarin de werkzaamheden van Stichting Heliconia ook daadwerkelijk bijdragen aan het verwezenlijken van haar doelstellingen, heeft de organisatie zowel positieve punten als zaken die verbeterd kunnen worden. **Positief** is dat er op de korte termijn al resultaat geboekt is doordat er sprake is van een groeiend zelfvertrouwen en ondernemingsdrang bij de betrokkenen in Indonesië. De visie en werkwijze van Stichting Heliconia zijn daarnaast sterkt beïnvloed door actuele wetenschappelijke kennis uit de studie Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie. Daardoor is de organisatie in die zin niet amateuristisch. Tevens is er langdurig nagedacht over het beleidsplan en het plan van aanpak, waardoor keuzes weloverwogen gemaakt zijn en er bij de oprichting geen sprake was van een 'hulproes'. Doordat de stichting zich enkel focust op bepaalde individuen en niet op sociale groepen zijn de context- en behoefteanalyse op dit moment voldoende uitgevoerd. Er is geen risico op duplicaatprojecten omdat verschillende studiebeurzenverstrekkingen naast elkaar zouden kunnen functioneren. Ook is met zekerheid te zeggen dat er voldoende individuen zijn die graag naar de universiteit zouden willen maar dit niet zelf kunnen bekostigen. De behoefte aan studiebeurzen is dus sterk aanwezig. Wanneer de politieke, economische en sociale verhoudingen in Indonesië veranderen zou er opnieuw onderzoek gedaan moeten worden naar de context en behoeften. Ook wanneer Stichting Heliconia zou groeien en het aantal studiebeurzen oploopt in de honderden zou het raadzaam zijn vooral de contextanalyse opnieuw uit te voeren, om te zien of het mogelijk is het project in een breder programma te vatten, en bijvoorbeeld samenwerking aan te gaan met middelbare scholen en de Indonesische overheid.

Doordat de stichting in Nederland kosten direct overmaakt naar de universiteiten is er de garantie dat geld goed terecht komt en niet aan andere zaken besteed wordt in Indonesië. Deze garantie wordt versterkt omdat de voorzitter en samenwerkingspartner door hun vriendschap ook zeer loyaal zijn aan elkaar. Vanwege de focus op individuen is ook de duurzaamheid van het project op dit moment voldoende gewaarborgd. Het project kan zonder verregaande consequenties afgebouwd worden door geen nieuwe studenten aan te nemen en de reeds lopende studies af te betalen. De cirkel van duurzaamheid zou rond zijn wanneer in de toekomst de Heliconia Gemeenschap wordt opgericht. Op die manier kunnen afgestudeerden hun opgedane kennis en middelen herinvesteren in de stichting door zorg te dragen voor nieuwe studenten. Stichting Heliconia is open jegens haar

donateurs en plaatst alle belangrijke documenten en informatie online, als het beleidsplan, de realisaties en voortgangsrapporten van studenten.

Een **punt voor verbetering** is dat de werkzaamheden van Stichting Heliconia op dit moment slechts symptomen bestrijden. De structurele oorzaken van het gebrek aan studiebeurzen worden niet aangepakt. Dit zou in de toekomst eventueel bewerkstelligd kunnen worden als de stichting gaat samenwerken met de Indonesische overheid en andere instellingen in Indonesië, als bijvoorbeeld middelbare scholen. Daarnaast is er op dit moment sprake van een té vriendschappelijke relatie tussen de stichting en de samenwerkingspartner. Hoewel deze relatie betrokkenheid en loyaliteit garandeert is het niet wenselijk dat alle taken in Indonesië gedragen worden door slechts één persoon. Zeker wanneer de stichting groeit en meer studenten een studiebeurs kan aanbieden is het noodzakelijk dat de verantwoordelijkheden gedragen gaan worden door meerdere personen. De druk zou anders te hoog worden voor de samenwerkingspartner, en bovendien zou de kennis en inzet van meerdere personen het selectie- en begeleidingsproces van studenten ten goede komen. Stichting Heliconia zou ook nog kunnen werken aan het begrijpen van de specifieke lokale context rondom het universiteitswezen in Indonesië. Elke universiteit is anders en biedt andere studies en betalingsmogelijkheden aan, en het zou raadzaam zijn hier meer kennis van te nemen. Ook bijvoorbeeld de ervaringen van studenten, wanneer zij vanuit een kansarme achtergrond naar een eliteschool gaan, zouden interessant zijn om beter te leren kennen. Een onderzoek ter plaatse van enkele maanden zou uitkomst kunnen bieden. Bovenstaande kennis omtrent de studenten en het universiteitswezen zou een absolute toevoeging zijn voor het functioneren van de stichting, omdat PI's staan voor persoonlijkheid en kleinschaligheid. Nog een punt van verbetering is dat Stichting Heliconia op dit moment niet voldoende samenwerkt met andere ontwikkelingsorganisaties in Nederland of Indonesië. Hierdoor werkt het project niet in een bredere context. Zoals eerder gezegd zou samenwerking met andere instanties de effectiviteit van Stichting Heliconia kunnen bevorderen. Samenwerking met middelbare scholen kan het voor kandidaten gemakkelijker maken Stichting Heliconia te vinden wanneer zij verder willen studeren. Bovendien kan meer naamsbekendheid ook bijdragen aan bewustwording in Indonesië zelf, en aanzetten tot meer betrokkenheid vanuit de overheid en elites. Tot slot zal Stichting Heliconia nog enkele jaren moeten wachten totdat zij kan aangeven of het verstrekken van studiebeurzen daadwerkelijk bijdraagt aan het bestrijden van armoede en ongelijkheid. Advies is om elk jaar, en zeker vanaf het moment dat de eerste student afstudeert, uitgebreide projectevaluaties uit te voeren. Openheid tegenover donateurs, ook over eventuele tegenslagen, moet daarbij altijd gewaarborgd zijn.

Betrouwbaarheid

Met betrekking tot betrouwbaarheid, de mate waarin het PI het vertrouwen uitstraalt dat gedoneerde gelden ook daadwerkelijk besteed worden aan de uitvoering van projecten, zijn er wederom positieve punten als punten voor verbetering. **Positief** is dat Stichting Heliconia het vertrouwen weet te wekken bij haar vaste donateurs dat gedoneerde gelden goed terecht komen. Financiële documenten zijn online geplaatst op de website waardoor donateurs inzicht hebben in de inkomsten en uitgaven van de stichting. Een **punt voor verbetering** is dat de organisatie op dit moment teveel uit geeft aan

overheadkosten. De stichting verkeert nog in de opstartfase en het is begrijpelijk dat een ideale balans nog niet gevonden is, maar desondanks is het raadzaam zo snel mogelijk te ondervinden hoe hoge opbrengsten gegenereerd kunnen worden met zo laag mogelijke promotiekosten. Het is daarbij raadzaam zoveel mogelijk gebruik te maken van donaties in natura, bijvoorbeeld door het gratis verkrijgen van kraampjes bij markten, benzine voor de auto en bedankjes voor sponsors.

Draagvlak

Met draagvlak werd bedoeld in welke mate de activiteiten van het PI bijdragen aan het vergroten van bewustzijn onder de Nederlandse bevolking over het thema ontwikkelingssamenwerking en in hoeverre de PI's sympathie weten op te wekken voor de kwestie. Positief is dat de werkzaamheden van Stichting Heliconia tot op zekere hoogte draagvlakversterkend zijn geweest: vaste donateurs blijven doneren en reageren positief op bijvoorbeeld de online nieuwsbrief. Veel vaste donateurs informeren regelmatig naar de stichting, helpen mee bij activiteiten en zetten soms zelf ook een actie op om inkomsten te genereren. Zij geven aan met veel plezier te doneren. Een **punt voor verbetering** is dat Stichting Heliconia nog niet in staat is gebleken draagvlak aanzienlijk te vergroten en hier ook geen fondsen voor beschikbaar stelt. Voor het aanvragen van subsidie wordt gevraagd dat een PI gedragsverandering bij burgers weet te bewerkstelligen en ook inzicht brengt in armoedeprocessen. Hoewel bij deze eis vanuit meerdere hoeken vraagtekens gesteld worden is het toch een punt van aandacht. In de toekomst zal Stichting Heliconia op zoek kunnen gaan naar activiteiten die meer mensen bereiken, bijvoorbeeld door het organiseren van lezingen of debatten. Daarbij zou de focus moeten zijn op mensen die nog niet eerder van de stichting gehoord hebben, zodat er aan draagvlakvergroting gewerkt kan worden en er niet slechts 'gepreekt' wordt 'voor eigen parochie'.

Belang van het Particuliere Initiatief

Er zijn verschillende redenen waarom Particuliere Initiatieven van belang zijn voor de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking. Ten eerste kunnen zij, wanneer zij voorbereid en bedachtzaam te werk gaan, armoede bestrijden door haar een menselijk gezicht te geven. De individuele mens achter de armoede krijgt een stem. Hierdoor spreekt het PI aan en creëert zo de wil om actie te ondernemen. Ten tweede draagt het PI bij aan zingeving voor de initiatiefnemers, in Nederland en eventueel ook in het ontvangende land.

Tot slot wil ik graag nog iets toevoegen. Hoewel het PI nog in haar kinderschoenen staat en nog veel te leren heeft toont het ons dat er sprake is van een groeiende betrokkenheid op mondiaal vlak. Mensen in het Westen zien beelden uit de media en reizen naar verre oorden waardoor zij zich bewust worden van hun bevoorrechte materiële positie ten opzichte van de rest van de wereld. Steeds meer gewone burgers accepteren die positie niet meer en sparen kosten nog moeite om meer gelijkheid te brengen voor hun medewereldburgers (Kooper 2011).

De kracht van het PI is de persoonlijke relatie en de menselijke betrokkenheid. Kwaliteit of kwantiteit is daarbij dan niet het belangrijkste: fundamenteel is de oprechte intentie om iets goeds te doen. Uiteindelijk wordt de wereld gedragen door alle wereldburgers samen, en heeft elk individu zelf

de verantwoordelijkheid om, binnen de eigen structuur en mogelijkheden, goed te doen. Steeds meer individuen nemen deze verantwoordelijkheid. Het is deze oprechte intentie van de gewone burger, die uiteindelijk het begin is van alle sociale verandering (Kooper 2011). Het PI speelt hierbij een belangrijke rol omdat zij ons laat zien dat elk individu ertoe doet, zowel in Nederland als in de ontvangende landen. Het dient als inspiratiebron en toont ons dat betrokkenheid ook op globaal vlak kan bestaan. Iedereen kan deze betrokkenheid uiten en omzetten in daden. Globalisering van betrokkenheid is een proces dat enkel aanmoediging verdient.

Bibliografie

- Bouzoubaa, Hinde, en Brok, Madelief, onder begeleiding van Schulpen, Lau
2005 'Particuliere initiatieven op het gebied van ontwikkelingssamenwerking'. In opdracht van: Centre for International Development Issues Nijmegen (CIDIN). Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen.
- Berg-Nap, Annemarie van den
2009 'Ontwikkelingshulp voor doe-het-zelvers'. In *CV Koers*. Specifieke URL: <http://www.cvkoers.nl/home/magazine/themas/9-politiek-a-samenleving/2021-ontwikkelingshulp-voor-doe-het-zelvers.html>
- Broere, Marc
2011 'Een gedragscode moet niet alleen voor particuliere initiatieven gelden'. In *ViceVersa*. Specifieke URL: <http://www.viceversaonline.nl/2011/01/een-gedragscode-moet-niet-alleen-voor-particuliere-initiatieven-gelden/>
- Fisher, W
1997 'Doing Good? The Politics and Antipolitics of NGO Practices'. In *Annual Review of Anthropology*, Vol. 26, p. 439-464.
- Kinsbergen, Sara
2009 'Het particulier initiatief: een actor in ontwikkeling. Over particuliere ontwikkelingshulp'. *Transparant*. Jaargang 20, No. 4. URL: <http://www.christenhistorici.nl/content/20021605/Het%20Particulier%20Initiatief%3A%20een%20actor%20in%20ontwikkeling>
- Kinsbergen, Sara en Schulpen, Lau,
2010 'De anatomie van het PI: Resultaten van vijf jaar onderzoek naar Particuliere Initiatieven op het terrein van ontwikkelingssamenwerking'. In opdracht van: Centre for International Development Issues Nijmegen (CIDIN). Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen.
- Kooper, Carli
2011 'Globalisering van betrokkenheid: Kenschets en Betekenis van het Particuliere Initiatief'. Voor het vak: Antropologie en Sociologie van Ontwikkeling, Universiteit van Amsterdam.

- Manders, Annie
2009 'Kleine helper onzichtbaar voor overheid'. In *Wereldburgers.tv*. Specifieke URL:
<http://www.wereldburgers.tv/2009/11/06/blog-kleine-helper-onzichtbaar-voor-overheid/#more-1973>

- Man, Ramses en Hemert, Mark
2006 *'Motivatie en geefgedrag: kleinschalige particuliere initiatieven in de goede doelen branche'*. In opdracht van: Delphi Fondsen- en Ledenwerving, Haarlem.

- Rijneveld, Wouter
2007 'Debat Particuliere Initiatieven'. In *Rijneveld.eu*. Specifieke URL:
<http://www.rijneveld.eu/2007/11/debat-particuliere-initiatieven.html>

- Sneppen, Paul
2009 'Onderzoek naar doe-het-zelf-hulp flinterdun'. In *Wereldburgers.tv*. Specifieke URL:
<http://www.wereldburgers.tv/2009/05/19/onderzoek-naar-doe-het-zelf-hulp-flinterdun/>

- Schuil, Gerard
2010 'De spiegel van het Particulier Initiatief'. In *Partin*. Specifieke URL:
<http://www.partin.nl/nieuws-item/de-spiegel-van-het-particulier-initiatief/>

- Vossen, Mirjam
___ 'Draagvlakversterkers of Ontwikkelaars?'. *Impulsis: steun - inspiratie - samenwerking*.
Specifieke URL: <http://www.impulsis.nl/nl/doc.phtml?p=nieuws1&lang=nl&index=181>

Overige bronnen:

- www.stichtingheliconia.nl
- <http://sites.bnn.nl/page/dmmdh>
- Ontwikkelingsdebat 'Oude Meesters, Jonge Honden'. Pakhuis de Zwijger, Amsterdam. 12.10.2011.